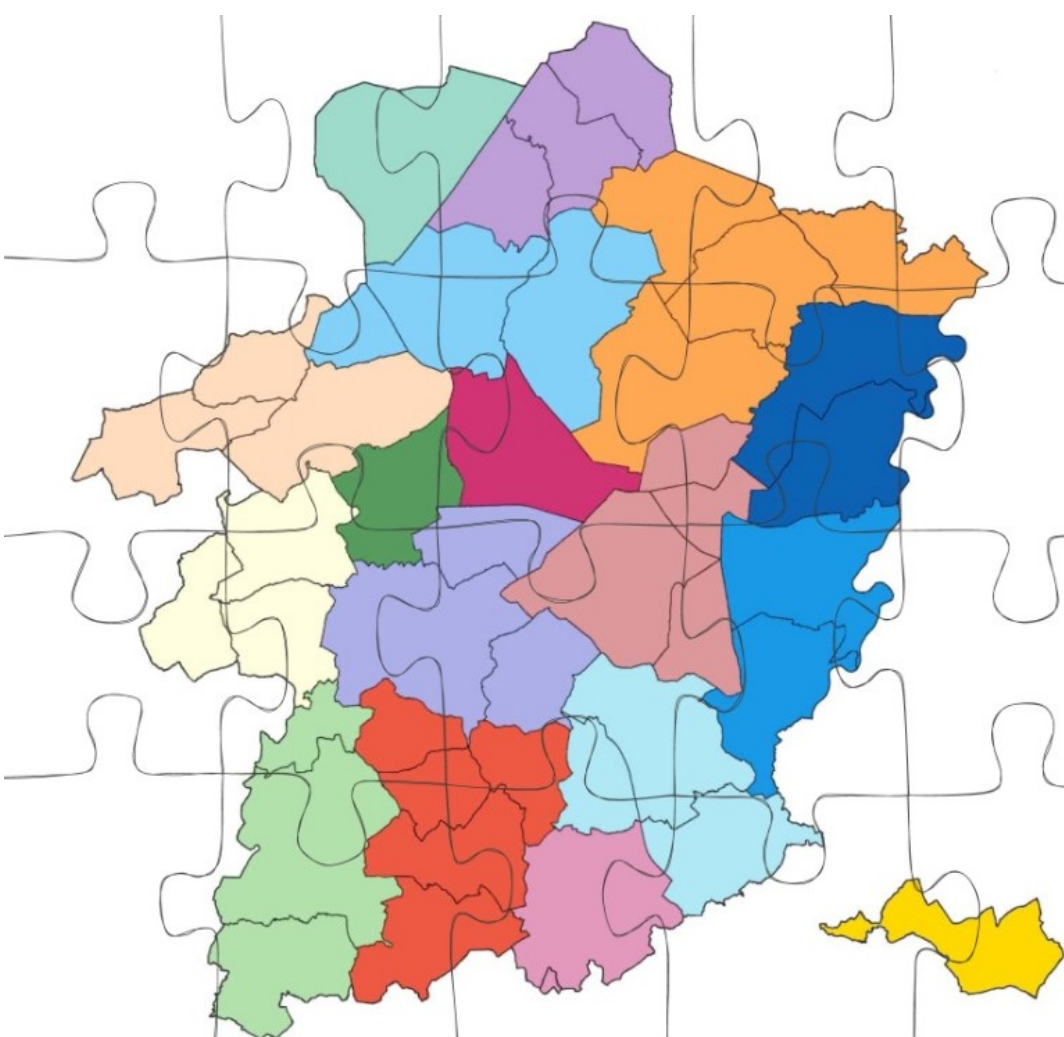

DE SCHAALVERGROTING VAN DE LIMBURGSE POLITIEZONES: Maatwerk

Prof. dr. Brice De Ruyver
dr. Jelle Janssens

INHOUD

1. Inleiding.....	1
2. Onderzoeksaanpak.....	4
2.1 Doel	4
2.2 Gehanteerde methodologie.....	4
2.3 De topiclijst	4
2.4 Het veldwerk	5
2.5 De analyse	6
2.6 De bevroagde actoren	6
2.6.1 Burgemeesters	6
2.6.2 Korpschefs.....	7
2.6.3 Dirco's, Dirjud's, Pdk's.....	8
2.6.4 Verantwoordelijken voor de provincie	8
2.6.5 Politieke verantwoordelijken	8
2.6.6 Syndicale vertegenwoordigers	8
3. Ten geleide. Schaalvergroting in alle mogelijke vormen en maten: een verhaal van evenwichten zoeken en keuzes maken.....	9
3.1 Schaalvergroting: aan de orde sinds de opstart van de politiehervorming	9
3.2 Concepten van schaalvergroting.....	10
3.3 De modaliteiten en voordelen van schaalvergroting	11
3.4 Bedreigingen bij schaalvergroting.....	17
3.5 Opportuniteiten bij schaalvergroting.....	18
3.6 Besluit.....	19
3.6.1 Voordelen en opportuniteiten	20
3.6.2 Bedreigingen	21
4. Schaalvergroting bij de Limburgse politiezones: een stand van zaken	22
4.1 Een duidelijke dynamiek: een verhaal van pogingen, concrete initiatieven en uitgewerkte voorstellen... ..	22
4.1.1 De politiezones West-Limburg en Beringen/Ham/Tessenderlo.....	22
4.1.2 De politiezones GAOZ en Houthalen-Helchteren.....	23

4.1.3 De politiezones HAZODI, Sint-Truiden/Gingelom/Nieuwerkerken en Kanton Borgloon	24
4.1.4 De politiezones Noordoost-Limburg en Maasland.....	25
4.1.5 Het voorstel van de arrondissementscommissaris	26
4.1.6 Andere voorstellen/ankerpunten	27
4.2 Besluit.....	29
5. Onderzoek naar het draagvlak voor een schaalvergroting in Limburg	30
5.1 Limburg: een ideale proeftuin voor schaalvergroting van de lokale politiezones in België?	30
5.2 Resultaten	35
5.2.1 Een brede consensus over het draagvlak en de randvoorwaarden	35
5.2.2 De burgemeesters: grote eensgezindheid over de te volgen weg.....	38
5.2.3 De korpschefs: duidelijke stellingname.....	42
5.2.4 De direct betrokken actoren: procureur des Konings, Dirco, Dirjud, arrondissementscommissaris ...	44
5.2.5 De vertegenwoordigers van de politievakbonden (VSOA, NSPV, ACV, ACOD)	45
6. Besluit: de Limburgse politiezones zijn bereid tot schaalvergroting.....	47
Geografisch: een waaier van mogelijke opties	49
1. PZ HANO + PZ Kempenland + PZ Lommel	49
2. PZ Beringen/Ham/Tessenderlo + PZ West-Limburg.....	49
3. PZ GAOZ + PZ Lanaken/Maasmechelen	50
4. Bilzen/Hoeselt/Riemst + PZ Tongeren/Herstappe + PZ Voeren	50
5. Beringen/Ham/Tessenderlo + PZ West-Limburg + PZ Heusden-Zolder	51
6. PZ Beringen/Ham/Tessenderlo + PZ Heusden-Zolder + PZ Houthalen-Helchteren	51
7. PZ GAOZ + PZ Lanaken/Maasmechelen + PZ Houthalen-Helchteren.....	52
8. PZ HANO + PZ Kempenland + PZ Lommel + PZ Noordoost-Limburg	52
9. PZ Maasland + PZ Noordoost-Limburg.....	53
10. PZ HAZODI + PZ Houthalen-Helchteren + PZ Heusden-Zolder	53
11. PZ HAZODI + PZ Sint-Truiden/Gingelom/Nieuwerkerken + PZ Kanton Borgloon.....	54
12. PZ HAZODI + PZ West-Limburg.....	54
13. PZ Sint-Truiden/Gingelom/Nieuwerkerken + PZ Kanton Borgloon.....	55
Bibliografie	56

TABELLEN

Tabel 1 - Voordelen van schaalvergroting.....	20
Tabel 2 - Bedreigingen bij schaalvergrotingen	21
Tabel 3 - Verzorgings- en welzijnsregio's in Limburg	29

FIGUREN

Figuur 1 - Overzicht respondenten	5
Figuur 2 – Voorstel fusiezone West-Limburg en Beringen/Ham/Tessenderlo.....	23
Figuur 3 – Voorstel fusiezone Midden-Limburg.....	23
Figuur 4 – Voorstel fusie politiezone HAZODI, Sint-Truiden/Gingelom/Nieuwerkerken, Kanton Borgloon.....	25
Figuur 5 - Voorstel fusie politiezones Noordoost-Limburg en Maasland.....	25
Figuur 6 - Voorstel politiezones juli 2011.....	26
Figuur 7 - Voorstel politiezones december 2012	27
Figuur 8 - Hulpverleningszones Limburg	28
Figuur 9 - Dotaties per inwoner lokaal – federaal 2012.....	34

1. INLEIDING

Enkele maanden terug, op 25 juni 2013, polste gouverneur Herman Reynders naar mijn bereidheid om de lopende denkoefening inzake schaalvergroting van de Limburgse politiezones te begeleiden. Het leek mij een mooie uitdaging. De schaalvergroting van de vaak kleine politiezones staat al enkele jaren op de politieke agenda, zowel op federaal als op lokaal vlak. Ook in Limburg, waar tien van de zeventien politiezones met een capaciteit die lager ligt dan 70 operationelen, geacht zijn een volwaardige basispolitiezorg te leveren. Zoals toenmalig minister van Binnenlandse Zaken, Annemie Turtelboom, in april 2011 stelde: een onmogelijke opdracht als men op een efficiënte wijze de veiligheidsbehoeften wil afdekken. Zij legde toen de ondergrens op 75 operationelen.

Een aantal verantwoordelijken in Limburg heeft al eerder de kat de bel aangeboden. De gouverneur nam, zoals zijn Vlaamse collega's, hierbij het voortouw onder andere met een schrijven aan de voorzitters van de politiecolleges en aan de korpschefs van de lokale politie, d.d. 21 december 2011. Daarin hield hij een vurig pleidooi voor een doorgedreven schaalvergroting en samenwerking vanuit zijn overtuiging dat dit een winst is, zowel op operationeel als op niet-operationeel vlak. De brief van de gouverneur entte zich op een dynamiek die eerder, in 2010, had geleid tot de oprichting van de fusiezone Lanaken/Maasmechelen en tot het finaal afgesprongen fusieverhaal tussen de politiezones West-Limburg en Beringen/Ham/Tessenderlo. Begin 2013 volgde de opstart van de besprekingen om te komen tot een fusie van de politiezones HAZODI, Sint-Truiden/Gingelom/Nieuwerkerken en Kanton Borgloon. Op 26 juni jongstleden lieten de politiezones GAOZ en Houthalen-Helchteren weten dat ze fusiegesprekken zouden opstarten met de duidelijke bedoeling om per 1 april 2014 van start te gaan als fusiezone. De duidelijke dynamiek inzake schaalvergroting die in de provincie Limburg aanwezig is, was een belangrijke reden om de opdracht te aanvaarden. Daarnaast speelde ook de rijke traditie van intergemeentelijke samenwerking op alle mogelijke beleidsdomeinen een rol. Het gegeven dat er geen grootstedelijke zone is in Limburg die alle verhoudingen vertekent en elke vorm van schaalvergroting bemoeilijkt omdat er geen evenwichten mogelijk zijn met de andere zones, is ook een pluspunt voor schaalvergroting.

De werking van een politiezone laat zich bij uitstek beïnvloeden door maatschappelijke evoluties. De bankencrisis en de daaropvolgende economische recessie heeft een serieuze impact op de financiële draagkracht van de diverse bestuurlijke overheden van het land. Zo wordt al verschillende jaren bespaard op de werking van de federale politie door bijvoorbeeld een aanwervingsstop in te voeren. Gezien het opzet van een geïntegreerde politie heeft dit ook een impact op de werking van de lokale politie die bepaalde niet-operationele steunopdrachten, die vanuit de federale politie zouden kunnen geleverd worden, zelf uitvoert. Ook op het gemeentelijk niveau, waar zich de eerste gevolgen van de financiële en economische crisis lieten voelen vanaf 2009, staan beleidsverantwoordelijken voor de uitdaging om een kwaliteitsvolle openbare dienstverlening te blijven aanbieden (Belfius, 2013). Daar komt bij dat de patronale bijdragen voor de ambtenarenpensioenen, inclusief voor het statutair personeel van de politiezones, de komende jaren zullen stijgen en een bijkomende druk leggen op de gemeentelijke dotaties aan de politiezones.¹ Daarnaast worden de politiezones geconfronteerd met nieuwe taken zoals door de invoering van de Salduz-wet die op 1 januari 2012 in werking trad en waarbij bijkomende investeringen (faciliteiten, opleiding,...) vereist zijn.

¹ Zie de wet van 24 oktober 2011 tot vrijwaring van een duurzame financiering van de pensioenen van de vastbenoemde personeelsleden van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten en van de lokale politiezones (B.S. 3 november 2011).

Deze evoluties zetten bestuurlijke en politieke beleidsverantwoordelijken aan op zoek te gaan naar de meest efficiënte beheers- en organisatiestructuren om niet alleen in financieel onzekere tijden een kwaliteitsvolle basispolitiezorg te blijven garanderen, maar ook te versterken. Vaak komt men daarbij uit op de vaststelling dat door te werken op een grotere schaalgrootte, via een doorgedreven samenwerking en het creëren van synergieën of fusies tussen verschillende politiezones, mensen en middelen kunnen worden gedeeld en zo bepaalde winsten kunnen worden geboekt. Deze overwegingen vinden we overigens niet enkel terug bij de politie, maar ook bij andere publieke diensten zoals de brandweer.²

Als men schaalvergroting reduceert tot een fusie van politiezones, moet men concluderen dat dit tot op heden geen succes is geweest. Hoewel politiekorpsen de vrijheid werd gelaten om vrijwillig met elkaar te fuseren, zijn sinds de politiehervorming slechts twee korpsen gefuseerd: de politiezone Lanaken en de politiezone Maasmechelen. Deze fusie bracht het totaal aantal politiezones in België terug van 196 naar 195. Dergelijke oefeningen vonden ook plaats in verschillende andere provincies, zoals in Vlaams Brabant en in Oost-Vlaanderen.

Het leek ons absoluut noodzakelijk om een haalbaarheidsstudie uit te voeren. Op de eerste plaats moet het duidelijk zijn hoe de burgemeesters en de korpschefs aankijken tegen schaalvergroting, en vooral wat dit concept voor hen betekent. Schaalvergroting is een vlag die meerdere ladingen dekt, gaande van de klassieke interzonale samenwerking op concrete punten en vastgelegd in zogenaamde protocollen, over structurele samenwerking op alle mogelijke onderdelen van het politiewerk en van de politieorganisatie, tot en met de fusie van politiezones. Het is van belang precies te achterhalen wat de burgemeesters willen, hoever ze willen gaan in de schaalvergroting en met welke partnerzones ze een schaalvergroting mogelijk, wenselijk en realistisch achten. Het is evenzeer essentieel om de randvoorwaarden te kennen die ze bij een schaalvergroting voor hun zone en gemeenten gerespecteerd wensen te zien. Wat zijn hun financiële randvoorwaarden? Welke basisfunctionaliteiten zijn voor hen essentieel? Welke politiezorg wensen ze hun burgers te kunnen bieden? Dat alles moet voor alle betrokkenen, binnen en buiten de provincie Limburg, duidelijk zijn.

Dit is uiteindelijk een oefening die steunt op vrijwilligheid. Geen enkele politiezone kan tot enige vorm van schaalvergroting gedwongen worden. Binnen een meergemeentezone zou men in theorie met meerderheden kunnen werken, maar dat is verre van ideaal als het gaat om het wezen van de lokale politieorganisatie en -werking en er ook een financiële dimensie speelt. De ervaring leert dat meergemeentezones die het consensusmodel – het basisprincipe van de Octopushervorming – verlaten, zich vast rijden in nog moeilijker op te lossen problemen.

Het Belgisch model van een geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus – federaal en lokaal – steunt voor een groot deel op de basispolitiezorg die in het lokaal sociaal weefsel is ingebed. De wijze waarop de burger die politiezorg ervaart en percipieert, is bepalend voor het vertrouwen in de politie. Dit vertrouwen is essentieel in een democratische rechtstaat (Bruggeman, 2010; Pleysier, Pauwels, & Van Damme, 2010). Het beeld dat de burger heeft van de politie wordt bepaald door de wijze waarop de nabijheidspolitie – lees de wijkwerking – ervaren wordt. Burgemeesters reageren – terecht – zeer gevoelig op alles wat de wijkwerking negatief zou kunnen beïnvloeden. Een hertekening van de schaalgrootte hoort daar bij. Daarom gaat het bij discussies over de

² Het is de ambitie om per 1 januari 2014 de 251 brandweerkorpsen te laten opgaan in 35 brandweezerzones (BVV, 2013).

schaalgrootte altijd over evenwichten zoeken, verantwoordelijkheden opnemen en keuzes maken (De Ruyver, 2013).

We hebben ons bij het onderzoek naar het draagvlak voor schaalvergroting niet beperkt tot de ‘besluitvormers’, de burgemeesters. Andere sleutelfiguren komen eveneens aan bod: de korpschefs van de zeventien politiezones, de beide procureurs des Konings, een aantal politieke kopstukken van de provincie, de gouverneur en zijn staf en ook de politievakbonden. In een performant overlegmodel is de visie van zij die het personeel vertegenwoordigen immers essentieel. Wat tijdens de gesprekken duidelijk tot uiting komt, is dat schaalvergroting maatwerk zal vragen.

Voorliggend rapport is ingedeeld in zes grote stukken. Na deze (1) inleiding wordt (2) de onderzoeksaanpak besproken waarin het doel van dit onderzoek en de gehanteerde methodologie worden uiteengezet. Daarna wordt (3) de evolutie inzake het denken over schaalvergroting binnen het Belgisch politielandschap besproken en worden mogelijke afwegingen inzake schaalvergrotingen gemaakt (wat zijn de mogelijkheden, de voordelen, nadelen?) die de spiegel vormen waartegenover de resultaten van het onderzoek zullen worden gepresenteerd. Vervolgens wordt (4) een stand van zaken gegeven van de verschillende initiatieven en denkpistes die reeds werden geïnitieerd binnen de provincie Limburg om daarna over te gaan tot (5) een bespreking van de resultaten van het onderzoek. Tot slot worden op basis van deze resultaten (6) een aantal pistes voorgesteld waarrond mogelijke schaalvergrotingen binnen de provincie Limburg gerealiseerd kunnen worden.

Het resultaat van dit onderzoek is een verkenning van de verschillende varianten voor schaalvergroting waarbij kansen en mogelijkheden worden afgetoetst die de diverse beleidsverantwoordelijken binnen de provincie Limburg moeten toelaten over te gaan tot een politiek overleg en verschillende pistes af te toetsen.

Gent, 30 september 2013.

Prof. dr. Brice De Ruyver

dr. Jelle Janssens

2. ONDERZOEKSAANPAK

2.1 DOEL

Het doel van dit onderzoek is het aanreiken van inzichten inzake het draagvlak, de randvoorwaarden en de mogelijkheden die er zijn binnen de provincie Limburg betreffende een schaalvergroting van de politiezorg en hierbij een basis aan te reiken voor de provinciale, gemeentelijke en politieke beleidsverantwoordelijken om onderbouwde keuzes te maken. De centrale vraag in dit onderzoek is dan ook wat de mogelijkheden zijn om tot schaalvergroting over te gaan.

2.2 GEHANTEERDE METHODOLOGIE

De ervaring leert dat organisatorische en structurele veranderingen bij voorkeur gedragen worden door diegenen die er de impact van voelen. Tegengesteld aan de schaalvergrotingsoefening in Nederland waar men *top-down* beslist heeft op welke schaal de politie dient te worden georganiseerd (Ponsaers, Bruggeman, Bisschop, & De Kimpe, 2012a), werkt deze studie *bottom-up*. Dit heeft als nadeel dat het onderzoek – en uiteindelijk het veranderingsproces – tijdsroevend en arbeidsintensief is, maar dit staat niet in verhouding tot de grote voordelen die deze *bottom-up* benadering oplevert. Deze methode laat immers toe de reële noden en behoeften van de lokale politiekorpsen en overheden te identificeren en af te toetsen en bovendien een participatief proces op gang te brengen die mogelijke samenwerkingsverbanden kan faciliteren. Als resultaat van deze keuze werd bij de aanvang van het onderzoek hard ingezet op transparantie ten aanzien van alle betrokkenen en het garanderen van vertrouwelijkheid tijdens de gesprekken.

De methodologische onderbouw van dit rapport stoelt op een kwalitatieve analyse van data die verzameld werden tijdens *face-to-face* interviews met alle politieke, syndicale, politieke en justitiële beleidsverantwoordelijken in de provincie Limburg. Deze brede selectie van respondenten liet het onderzoeksteam toe te peilen naar zowel interne (vanuit de politieorganisatie) als externe (vanuit de bredere context waarin de politie functioneert) visies op de zoektocht naar een geschikt bestuursniveau om een efficiënt strategisch en operationeel politiemangement te verwezenlijken (Bruggeman, Ponsaers, De Kimpe, & Bisschop, 2012).

Face-to-face interviews lenen zich uitstekend om opinies te achterhalen en bieden het voordeel dat de vragen tijdens de gesprekken zelf verduidelijkt kunnen worden of op bepaalde items dieper kan worden ingegaan (Opdenakker, 2006). Deze open gesprekken werden gevoerd aan de hand van een topiclijst die vooraf door het onderzoeksteam werd samengesteld en waarbij, afhankelijk van het gesprek, items in een afwisselende chronologie aan bod kwamen. Bovendien stond het de respondenten vrij om andere of nieuwe items aan te brengen. De plaats van de gesprekken werd bepaald door de respondenten zodat de interviews in een rustige sfeer konden verlopen.

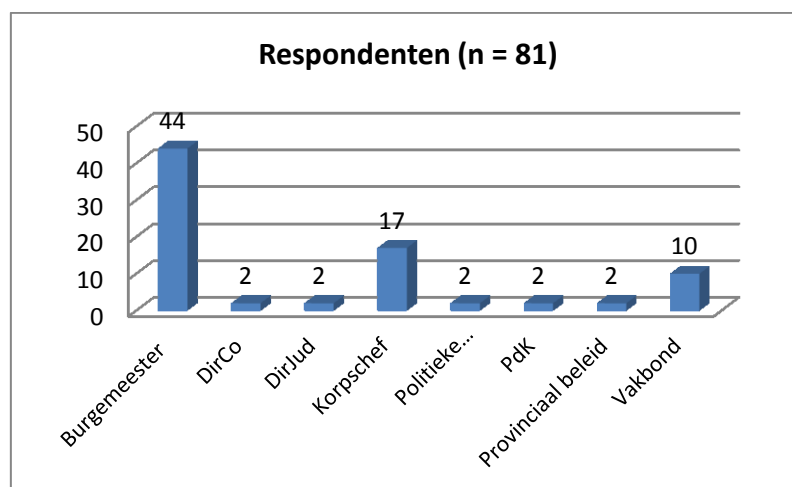
2.3 DE TOPICLIJST

Aan alle referentiepersonen (burgemeesters, korpschefs, procureurs des Konings, politieke kopstukken, arrondissementscommissaris, bestuurlijke directeurs coördinator, gerechtelijke directeurs, politievakbonden) werd volgende topiclijst voorgelegd die diende als leidraad voor een vrij gesprek.

- Hoe kijkt u aan tegen een schaalvergroting? Wat betekent een schaalvergroting voor u? Ziet u gradaties in een schaalvergroting?
 - Hoe staat u tegenover een schaalvergroting van uw zone? Naar welke vorm van schaalvergroting gaat uw voorkeur uit?
 - Welke randvoorwaarden (operationeel, organisatorisch, financieel) wenst u vervuld te zien om in een schaalvergroting te stappen?
 - Met welke zone(s) wenst u, desgevallend, in schaalvergroting te gaan?
 - Wat zijn, volgens u, geografisch bekeken, werkbare samenwerkingsverband in Limburg?
 - Is een gemeentelijke verankering noodzakelijk bij schaalvergroting? Zo ja, hoe wenst u dit gerealiseerd te zien?
 - Hoe evalueert u de werking van:
 - Het politiecollege?
 - De politieraad?
 - De zonale veiligheidsraad?
- Welke rol kunnen deze organen spelen in de schaalvergroting die u voor ogen hebt?
- Welke bijdrage kan de federale politie leveren bij de schaalvergrotingsprocessen?
 - Welke rol, vindt u, moet de provincie spelen bij de schaalvergrotingsoefeningen?
 - Vindt u dat het Euregionaal perspectief moet meegenomen worden in de denkoefeningen over schaalvergroting?
 - Zijn er punten of overwegingen die u kwijt wil?

2.4 HET VELDWERK

Het veldwerk vond plaats van 22 juli tot 6 september 2013 waarbij 81 personen werden bevroegd. Het contacteren van de respondenten verliep via Jo Wiertz, arrondissementscommissaris, en Jacques Philippaerts, projectcoördinator bij de gouverneur van de provincie Limburg. In totaal werden alle (44) burgemeesters bevroegd, alle (17) korpschefs en 10 vertegenwoordigers van alle politievakbonden. Daarnaast werden gesprekken gevoerd met de procureurs des Konings (Pdk), de directeurs-coördinator (Dirco), de gerechtelijke directeurs (Dirjud), de provinciegouverneur, de arrondissementscommissaris en vier Limburgse politieke tenoren (mevrouw Brepoels en de heer Dewael – die beiden ook als burgemeester bevroegd werden – en Ministers Lieten en Vandeurzen). De bereidheid tot participeren aan dit onderzoek was groot onder de respondenten.

Figuur 1 - Overzicht respondenten

Bij de aanvang van het interview werd de doelstelling van het onderzoek uiteengezet en informatie gegeven over het verdere verloop ervan. Aangezien het onderzoeksteam peilde naar opinies en attitudes ten aanzien van potentiële schaalvergrotingen binnen de provincie werd de respondenten anonimiteit gegarandeerd vooraleer het gesprek van start ging. Dit om niet enkel te peilen in de breedte, maar ook in de diepte. Een gevolg van deze keuze is echter dat bij de presentatie van de resultaten de individuele respondenten niet aan het woord worden gelaten. Dit om te vermijden dat bepaalde uitspraken zouden kunnen worden toegewezen aan bepaalde respondenten.

2.5 DE ANALYSE

De verkregen informatie werd schriftelijk opgetekend en achteraf geanalyseerd op basis van een opdeling in thematische categorieën die van een eigen code werden voorzien (Saunders, Lewis, & Thornhill, 2006). Vervolgens werd deze codering verfijnd met meerdere kwalificaties per categorie. Door deze specifieke ontleding was het mogelijk om belangrijke patronen en thema's te ontdekken en te verifiëren. Het zijn deze thema's en patronen die tijdens de presentatie van de resultaten aan bod zullen komen. Tijdens de analyse van de informatie die we van onze gesprekspartners hebben verkregen, viel na enige tijd op dat vaak dezelfde elementen terug kwamen. Ook tijdens het veldwerk kwam na verloop van tijd geen nieuwe informatie meer naar voren. Dit duidt erop dat het aantal respondenten die geïnterviewd werden voldoende groot was om 'datasaturatie' te bereiken (Francis et al., 2009) wat ons toelaat om zinvolle uitspraken te doen over de bevroegde items die werden voorgelegd aan de respondenten (Bowen, 2008).

2.6 DE BEVRAAGDE ACTOREN

Hieronder volgt een overzicht van de gesprekken die werden gevoerd met de verschillende actoren. Naast de namen en de functies van de respondenten, wordt ook de data weergegeven waarop de verschillende gesprekken plaatsvonden.

2.6.1 BURGEMEESTERS

Voornaam	Familienaam	Datum	Plaats
Marc	Penxten	06/08/2013	Alken
Miel	Craeghs	13/08/2013	As
Maurice	Webers	06/09/2013	Beringen
Frieda	Brepoels	30/08/2013	Bilzen
Jos	Claessens	06/08/2013	Bocholt
Danny	Deneuker	26/08/2013	Borgloon
Liesbeth	Van der Auwera	30/08/2013	Bree
Patrick	Hermans	05/08/2013	Diepenbeek
Lydia	Peeters	02/09/2013	Dilsen-Stokkem
Wim	Dries	22/07/2013	Genk
Charly	Moyaerts	23/07/2013	Gingelom
Eric	Van Roelen	30/07/2013	Halen
Dirk	De Vis	29/07/2013	Ham
Theo	Schuurmans	01/08/2013	Hamont-Achel
Hilde	Claes	06/08/2013	Hasselt

Jan	Dalemans	23/07/2013	Hechtel-Eksel
Kristof	Pirard	31/07/2013	Heers
Bart	Gruyters	06/09/2013	Herk-de-Stad
Serge	Louwet	20/08/2013	Herstappe
Mario	Borremans	29/07/2013	Heusden-Zolder
Guy	Thys	30/08/2013	Hoeselt
Alain	Yzermans	05/09/2013	Houthalen-Helchteren
Jo	Brouns	12/08/2013	Kinrooi
Tom	Thijssen	08/08/2013	Kortesseem
Marino	Keulen	30/07/2013	Lanaken
Wouter	Beke	23/07/2013	Leopoldsburg
Peter	Vanvelthoven	23/08/2013	Lommel
Luc	Wouters	04/09/2013	Lummen
Jan	Creemers	02/08/2013	Maaseik
Raf	Terwingen	12/08/2013	Maasmechelen
Lode	Ceyssens	02/09/2013	Meeuwen-Gruitrode
Raf	Drieskens	06/09/2013	Neerpelt
Benny	Bamps	08/08/2013	Nieuwerkerken
Benny	Spreeuwers	26/08/2013	Opglabbeek
Jaak	Fransen	01/08/2013	Overpelt
Steven	Matheï	27/08/2013	Peer
Marc	Vos	30/08/2013	Riemst
Veerle	Heeren	30/07/2013	Sint-Truiden
Fons	Verwimp	23/07/2013	Tessenderlo
Patrick	Dewael	18/07/2013	Tongeren
Huub	Broers	26/07/2013	Voeren
Els	Robeyns	23/07/2013	Wellen
Johny	De Raeve	13/08/2013	Zonhoven
Jef	Bobbaers	05/08/2013	Zuttendaal

2.6.2 KORPSCHEFS

Voornaam	Familienaam	Datum	Politiezone
Bertie	Hamaekers	23/07/2013	PZ Beringen/Ham Tessenderlo
Dirk	Claes	30/08/2013	PZ Bilzen/Hoeselt/Riemst
Frank	Mulleners	02/08/2013	PZ GAOZ
Paul	Claes	22/07/2013	PZ HANO
Philip	Pirard	06/08/2013	PZ HAZODI
Geert	Luypaert	25/07/2013	PZ Heusden-Zolder
Jean-Paul	Lucas	02/09/2013	PZ Houthalen-Helchteren
Rudy	Cools	30/07/2013	PZ Kanton Borgloon
André	Cremers	06/08/2013	PZ Kempenland
Jos	Schepers	30/07/2013	PZ Lanaken/Maasmechelen
Bart	Voordeckers	22/07/2013	PZ Lommel
Fred	Gerarts	02/08/2013	PZ Maasland

Jos	Neyens	02/08/2013	PZ Noordoost Limburg
Johan	Gielen	31/07/2013	PZ Sint-Truiden/Gingelom/Nieuwerkerken
Tony	Verlackt	22/07/2013	PZ Tongeren/Herstappe
Rik	Vanderhoven	26/07/2013	PZ Voeren
Ivo	Renders	06/08/2013	PZ West-Limburg

2.6.3 DIRCO'S, DIRJUD'S, PDK'S

Voornaam	Familienaam	Functie	Datum	Plaats
Gilbert	Drabbe	DirCo	30/07/2013	Tongeren
Robin	Minten	DirCo	30/07/2013	Hasselt
Marc	Rubens	PdK	13/08/2013	Hasselt
Luc	Valkenburg	DirJud	09/08/2013	Hasselt
Patrick	Van Den Oetelaar	DirJud	09/08/2013	Tongeren
Rosette	Vandenborne	PdK	22/07/2013	Tongeren

2.6.4 VERANTWOORDELIJEN VOOR DE PROVINCIE

Voornaam	Familienaam	Functie	Datum
Herman	Reynders	Gouverneur	13/08/2013
Jo	Wiertz	Arrondissementscommissaris	27/08/2013

2.6.5 POLITIEKE VERANTWOORDELIJEN

Voornaam	Familienaam	Functie	Datum
Ingrid	Lieten	Minister	02/09/2013
Jo	Vandeurzen	Minister	21/08/2013
Patrick	Dewael	Fractieleider Kamer	18/07/2013
Frieda	Brepoels	Europees Parlementslid	24/07/2013

2.6.6 SYNDICALE VERTEGENWOORDIGERS

Voornaam	Familienaam	Datum	Vakbond
Ronny	Van Den Broeck	21/08/2013	ACOD
Marc	Willems	21/08/2013	ACOD
Ingrid	Bolle	23/08/2013	ACV
Manu	Gilmont	23/08/2013	ACV
Chris	Lejeune	23/08/2013	ACV
Jean-Pierre	Claes	27/08/2013	NSPV
Gert	Cockx	27/08/2013	NSPV
Carlo	Medo	27/08/2013	NSPV
Johan	Dewil	21/08/2013	VSOA
Dirk	Sleeuwaert	21/08/2013	VSOA

3. TEN GELEIDE. SCHAALVERGROTING IN ALLE MOGELIJKE VORMEN EN MATEN: EEN VERHAAL VAN EVENWICHTEN ZOEKEN EN KEUZES MAKEN

3.1 SCHAALVERGROTING: AAN DE ORDE SINDS DE OPSTART VAN DE POLITIEHERVORMING

De roep om schaalvergroting is niet nieuw. Op het einde van het eerste jaar van de opstart van de politiehervorming lieten al een behoorlijk aantal zones weten dat ze wilden opgaan in of fuseren met één of meerdere zones. Dit gebeurde in het kader van het zogenaamde ‘Tegensprekelijk debat’ dat de toenmalige regering organiseerde conform het akkoord van juni 2002 met de Vereniging van Steden en Gemeenten. 134 van de 196 politiezones trokken toen aan de alarmbel. Heel wat burgemeesters beseften toen al dat met de voorhanden zijnde capaciteit en de beperkte financiële middelen hun zone eigenlijk niet levensvatbaar was, laat staan in staat om een kwalitatieve politiezorg te leveren. De financiële problemen werden toen grotendeels opgelost met bijkomende geldstromen. De capacitaire noden kon men, in weerwil van de latere oprichting van het veiligheidskorps en het interventiekorps, veel moeilijker lenigen.

Er werd toen vooral ingezet op interzonale samenwerking, zoals voorzien in de Omzendbrief PLP 27 van 4 december 2002 tot intensifiëring en bevordering van de interzonale samenwerking. Deze horizontale of laterale samenwerking tussen politiezones mag terecht aanzien worden als een vorm van schaalvergroting, hoe beperkt ook. De directeurs-coördinator hebben heel vaak een bemiddelende, stimulerende en ondersteunende rol gespeeld bij de totstandkoming van deze samenwerkingsprotocollen tussen politiezones. In het rapport *Evaluatie 10 jaar politiehervorming* van de Federale Politieraad werd er op gewezen dat deze vorm van samenwerking “*vaak een informeel karakter [heeft] en berust op een goede onderlinge verstandhouding*” (Federale Politieraad, 2009, p. 39). Daarmee gaf de Federale Politieraad ook aan waar de achillespees van dergelijke vormen van samenwerking ligt. Niet onlogisch concludeerde de Federale Politieraad dat de kwaliteit van de onderlinge steun voortdurend bewaakt dient te worden.

Ook in verband met eventuele schaalcorrecties van politiezones maakte de Federale Politieraad een aantal belangwekkende overwegingen. Zo stelde de Federale Politieraad (2009, p. 43) dat bij een schaalcorrectie de uitgangspunten van de wet op de geïntegreerde politie niet in vraag mochten gesteld worden en dat het “*evenwicht tussen de twee componenten van de geïntegreerde politie [...] essentieel [is] en moet behouden worden*”. Wie deze stelling deelt, weet dat het geen optie is om de schaalgrootte van de lokale politie op hetzelfde niveau te tillen als deze van de federale politie, bijvoorbeeld op arrondissementeel niveau. De Federale Politieraad kantte zich zeer expliciet tegen een grondige herdenking van het lokale politiële landschap. Als voorbeeld van hoe het niet moet, schoof men de Nederlandse regiopolitie – de situatie voor de vorming van de nationale politie – naar voren. Tot slot beklemtoonde de Federale Politieraad dat een ondubbelzinnige lokale bereidheid, een absolute randvoorwaarde is om te raken aan de schaalgrootte van de politiezones (Ibid., p. 43). Het is met andere woorden een noodzaak om de bereidheid tot een schaalvergroting af te toetsen bij de burgemeesters. Het laat bovendien toe om na te gaan welke randvoorwaarden voor hen essentieel zijn en hoe zij een schaalvergroting geografisch en inhoudelijk ingevuld wensen te zien. De Federale Politieraad plaatste zich daarmee op het standpunt dat een schaalvergroting een draagvlak dient te hebben in de gemeenten die betrokken zijn. De Federale Politieraad stipte wel aan dat zones met minder dan 50 personeelsleden zeker in aanmerking kwamen voor een schaalvergroting

(Federale Politieraad, 2009). Een jaar eerder, in 2008, was het Comité P op dat punt nog veel explicieter geweest wanneer het stelde dat politiezones 100 tot 150 inspecteurs dienden te hebben om leefbaar te zijn (Dejaegher, 2013).

In november van dat jaar publiceerde de VVSG de resultaten van een onderzoek uitgevoerd bij de Vlaamse burgemeesters. 95 van de 308 Vlaamse burgemeesters beantwoordden de vragenlijst. Wat betreft de schaalgrootte gaf 72% van de respondenten aan dat ze tevreden waren. 15% van de burgemeesters die reageerden waren de mening toegedaan dat hun politiekezone te klein was om een volwaardige basispolitiezorg te leveren (Van Heddeghem, Dormaels, De Schepper, & Callens, 2008).

Het is onduidelijk of de Vlaamse burgemeesters op dat vlak hun meningen ondertussen hebben bijgesteld. Het valt in elk geval niet uit te sluiten. De moeilijke economische omstandigheden, de precaire financiële situatie van heel wat steden en gemeenten, de nakende brandweerhervorming en de daarmee gepaard gaande kosten, het pensioendossier en andere financiële tegenvallers, maken dat men op lokaal vlak meer dan ooit op zoek gaat naar kostenbesparende samenwerkingsverbanden die, als het kan, ook efficiëntie- en effectiviteitsbevorderend werken. Intergemeentelijke samenwerking is meer dan ooit aan de orde en wordt door de federale en regionale overheden ook gestimuleerd, maar niet via financiële *incentives* (De Schepper & Van Heddeghem, 2012).

3.2 CONCEPTEN VAN SCHAALVERGROTING

Schaalvergroting van politiezones is een begrip dat meerdere vormen van interzonale samenwerking en ook de fusie van politiezones omvat. Het gaat dus om meer dan enkel en alleen een fusie, ook al wordt dat in de omgangstaal heel vaak met elkaar gelijkgesteld.

In wezen beschikt men over een brede waaier van mogelijke samenwerkingsverbanden tussen politiezones, te beginnen met de **interzonale samenwerkingsakkoorden**, geregeld in de ministeriële omzendbrief, PLP 27, en vastgelegd in zogenaamde protocollen. We zullen later in deze tekst aangeven waarom dit de zwakste vorm van schaalvergroting is.

Er bestaan ook meer structurele samenwerkingsverbanden zoals de **politiezorgregio**. Bestaande politiezones werken samen op een wijze dat elke politiekezone van de politiezorgregio zijn sterke punten deelt met de andere politiezones en op die manier de zwakke punten in andere zones compenseert (dit wordt ook wel het '**atoommodel**' genoemd). Dat kan gaan over een brede waaier van activiteiten en middelen zoals bepaalde competenties, vormen van dienstverlening, bepaalde basisfunctionaliteiten of uitrusting. Een politiezorgregio vereist een duidelijke eenheid van beleid en beheer en klare en verankerde afspraken tussen de politiezones (Boon, De Witte, & Cornelis, 2012).

Het concept politiezorgregio is verwant met het concept **politieassociatie** zoals dit in Vlaams-Brabant, onder impuls van gouverneur De Witte, is uitgewerkt. Autonome politiezones treden in een samenwerkingsverband waarbij overeengekomen wordt om middelen te bundelen (middelenassociaties) of gemeenschappelijke doelstellingen te realiseren waarin ze samen investeren (projectassociaties). Middelenassociaties streven naar een efficiënter beheer van de middelen en verwachten kostenbesparende effecten van het bundelen van de middelen die in de zones, die deel uitmaken van de politieassociaties, voorhanden zijn (Boon et al., 2012). Volgens deze auteurs is de groei in de richting van een politieassociatie een procesmatig gebeuren dat steunt op vertrouwen

tussen de partners en geleidelijk aan evolueert van het haalbare naar meer ambitieuze doelstellingen. Op een bepaald ogenblik moeten de afspraken vastgelegd worden in een associatiebesluit dat wordt afgesloten door de burgemeesters en goedgekeurd door de politie- en gemeenteraden. De scheidingslijn tussen een politieassociatie en een fusie van politiezones is inhoudelijk minder groot dan formeel. Bij een **fusie** houden de samenstellende politiezones op te bestaan en wordt een nieuwe zone gevormd.

3.3 DE MODALITEITEN EN VOORDELEN VAN SCHAALVERGROTING

In politieke en academische middelen is in de afgelopen jaren heel wat nuttig denkwerk geleverd over de opportuniteit of de noodzaak van schaalvergroting en de randvoorwaarden die daarbij in acht dienen genomen te worden (zie Devroe, Ponsaers, Easton, Cachet, & Meershoek, 2013; Ponsaers, Bruggeman, Bisschop, & De Kimpe, 2012b). Het valt op dat doorheen de diverse analyses die zijn gemaakt een grote eenduidigheid bestaat over de argumenten, de opportuniteiten, de modaliteiten en de randvoorwaarden van een schaalvergroting van de politiezorg in België.

Zoals eerder aangehaald, is een verlaging van de kosten van de politiezones meer dan ooit aan de orde. In het licht van de nieuwe lasten waarmee de gemeenten in de nabije toekomst geconfronteerd zullen worden en van de moeilijke economische toestand, mag men de financiële toestand van de meeste steden en gemeenten als precair omschrijven. Er zit nergens nog enige rek op het financiële verhaal. Dit heeft een impact op de mogelijke scenario's van schaalvergroting. De uitgavenstructuur van de politiezones biedt op zich al weinig mogelijkheden. De personeelsuitgaven wegen zwaar door: in 2009 waren ze goed voor bijna 86% van de totale uitgaven (Dessoy, 2010). De financiële mogelijkheden – of liever gesteld: het gebrek aan financiële ruimte – hebben een impact op de mogelijkheden inzake schaalvergroting.

Zoals verder nog zal blijken zijn er heel wat mogelijkheden op het vlak van samenwerking. In wezen dient zich vormelijk een brede waaier van vormen van schaalvergroting aan, gaande van de interzonale samenwerkingsakkoorden, cfr. PLP 27, over ruime samenwerkingsverbanden – al dan niet verankerd – tot de fusie van meerdere politiezones. Inhoudelijk kan men zowat alle operationele en niet-operationele politiegerelateerde activiteiten en diensten onderbrengen in de ruime samenwerkingsakkoorden. Elke politiezone bepaalt autonoom op welk domein men samenwerking zoekt en beslist dus ook over de middelen en de capaciteit die daarvoor zullen worden ingezet. Het blijft een onderhandeling met één of meerdere partnerzones, maar finaal blijft de beslissingsruimte van elke politiezone gevrijwaard. Dat ligt evident anders bij een fusie. Het kan bijna niet anders of de fusie van één of meerdere politiezones heeft een impact op de gemeentelijke dotaties. Men kan zich moeilijk voorstellen dat met elkaar vergelijkbare gemeenten, die een onderdeel vormen van een gefuseerde politiezone op een verschillende wijze zouden bijdragen tot de nieuwe zone (De Schepper & Van Heddeghem, 2012). Het is duidelijk dat de verschillende verhoudingen tussen de gemeentelijke en federale dotatie een moeilijk te nemen klip is om tot een fusie te komen.

Een manier om deze drempel te overstijgen zou kunnen komen van de federale overheid onder de vorm van een financiële '*incentive*' ter aanmoediging van fusieoperaties. Het ziet er echter niet naar uit dat uit die hoek de komende jaren iets te verwachten valt. Een duidelijke vingerwijzing kan men lezen in de Ministeriële Omzendbrief van 31 maart 2010 inzake de mogelijkheden tot schaalvergroting van de politiezone. De eerste twee jaren na de opstart van een fusie mag de gemeentelijke bijdrage aan de nieuwe politiezone niet worden verlaagd. De federale dotatie wordt

gehandhaafd op het niveau dat elk van de samenstellende politiezones ontvangt. Er mag met andere woorden niets verminderen bij de politiezones maar er komt vanwege de federale overheid ook niets bij (De Schepper & Van Heddeghem, 2012).

In de regeerverklaring van de huidige regering staat te lezen dat: *“Ze [de regering] zal politiezones ontvankelijk maken voor synergie-initiatieven die tot schaalvoordelen en meer efficiëntie kunnen leiden. Ze zal in dat verband een wettelijk kader voorzien dat de vrijwillige fusies van politiezones vergemakkelijkt”* (Di Rupo, 2011, p. 145). Tot op heden werd dit wettelijk kader echter niet uitgewerkt. Het gevolg is dat niet alleen het initiatief en de bereidheid tot fuseren bij de politiezones ligt, maar ook de concrete invulling ervan. Vrijwilligheid is de boodschap. Het komt er op aan om politiezones te overtuigen van de meerwaarde van schaalvergrotingseffecten via een doorgedreven samenwerking in zowel het operationele als het niet-operationele domein, of via een fusie. Bij afwezigheid van een financiële *incentive* om schaalvergroting aan te moedigen, rekenen sommige lokale beleidsverantwoordelijken en korpschefs op een financieringswet die, al dan niet via een aanpassing van de zogenaamde KUL-norm, de federale dotatie in positieve zin zou aanpassen. De opeenvolgende Ministers van Binnenlandse Zaken hebben bij hun aantreden vaak beloftes in die zin gedaan. Het is ondertussen echter duidelijk dat het uitwerken van een financieringswet een titanenwerk wordt dat in moeilijke economische en financiële tijden zelfs mag omschreven worden als een onmogelijke opdracht.

Hetzelfde geldt voor de herziening van de KUL-norm. De KUL-norm bepaalt de gemiddelde capaciteit per zone. Het is zeker niet de minimale capaciteit die een zone nodig heeft om een volwaardige basispolitiezorg te leveren, laat staan dat de KUL-norm zou aangeven hoe de capaciteit verdeeld dient te worden over de zeven basisfunctionaliteiten (Pauwels, Verhage, & Noppe, 2012). Door het uitwerken van de KUL-norm is men vertrokken van 75 indicatoren. Dit verklaart waarom bepaalde specificiteiten van een zone of meerdere zones in een regio – denk aan toerisme – zich onvoldoende vertaalden in de capaciteitsberekening en achteraf een bijsturing nodig is geweest. Er is sinds de opstart van de – toen nog – 196 politiezones veel veranderd en bijgestuurd in zowel de financiële als de organisatorische componenten van het politielandschap. In de opeenvolgende akkoorden tussen de federale regering en de Vereniging van Steden en Gemeenten is het oorspronkelijk financieringsmechanisme ingrijpend bijgestuurd en uitgebreid (Commissie ter begeleiding van de politiehervorming op lokaal niveau, 2003). Capacitair zijn er onder andere het veiligheidskorps en het interventiekorps bijgekomen. Heel wat zones hebben hun eigen financiële inspanningen sterk opgevoerd om te komen tot de kwalitatieve politiezorg en het adequaat veiligheidsbeleid dat hun inwoners verlangen. Het afgelopen decennium hebben zowel de federale overheid als de lokale overheden grote financiële en personele inspanningen geleverd wat geleid heeft tot meer middelen om een kwalitatieve politiezorg te verzekeren. Het dient beklemtoond dat het genereuze financiële en sociaal statuut hen verplichtte tot financiële inspanningen. Het verhaal heeft nu een andere wending gekregen: ‘kostenbeheersing’, ‘het drukken van de kosten’ en ‘het verhogen van de efficiëntie’ zijn nu de nieuwe slagwoorden die aangeven dat bijkomende financiële inspanningen op lokaal niveau niet langer aan de orde zijn.

Voor bijna alle steden en gemeenten komt het er nu op aan om de gemeentelijke dotatie niet meer te laten stijgen en, als het kan, zelfs af te bouwen. Dit kwam tot duidelijk tot uiting tijdens de gesprekken met de Limburgse burgemeesters. Bij een ongewijzigde federale dotatie wordt dat geen evidente opdracht. Het ziet er inderdaad niet naar uit dat er in deze legislatuur nog een

financieringswet of een herziening van de fel gecontesteerde KUL-norm komt. Schaalvergroting werd en wordt in die optiek een instrument om de financiële doelstellingen en randvoorwaarden te bereiken. In alle verleden en lopende initiatieven die in de provincie het licht zagen, treedt dit punt met nadruk op de voorgrond (zie hoofdstuk vier). Het blijft wel het lokmiddel om de burgemeesters te verleiden tot schaalvergrotingsinitiatieven.

Het bepalen van de ideale schaalgrootte voor een verregaande samenwerking of de fusie van politiezones is echter geen eenvoudige opdracht. Om te beginnen wisselt het van domein tot domein waarop wordt samengewerkt. Gemeenschappelijke aankopen gebeuren, in principe, het voordeligst op de grootst mogelijke schaal. Hetzelfde geldt voor ondersteunende diensten zoals een jurist die in staat is om de politiezones deskundig te adviseren in alle personeelsaangelegenheden en doorheen de complexiteit van het personeelsstatuut te loodsen. In ons concept van een geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, gaat het hier om steuntaken van de federale politie. We komen verder in deze inleidende beschouwingen terug op de toekomstige herstructurering van de federale steun op provinciaal/arrondissementeel niveau en het nieuwe elan dat men er wenst aan te geven. Als het lukt, zal het een grote ommekeer betekenen voor de federale ondersteuning van de lokale politie.

In afwachting daarvan komt het er op aan om dergelijke activiteiten op een schaal te organiseren die de grootste rentabiliteit waarborgt. Dat ligt anders voor samenwerkingsverbanden die betrekking hebben op de zeven basisfunctionaliteiten, eventueel uitgezonderd de recherche. Uit de VVSG-enquête blijkt dat de meeste burgemeesters best vrede nemen met de omvang van hun zone. Van de verschillende basisfunctionaliteiten zien ze in elk geval graag de wijkwerking stevig uitgebouwd en verankerd, werkend in synergie met het gemeentelijk, bestuurlijk en sociaal weefsel (Van Heddeghem et al., 2008). Dit is ook overduidelijk gebleken uit de bevraging van de Limburgse burgemeesters (zie 5.2.2). De betrokkenheid van de burgemeesters bij de andere basisfunctionaliteiten is veel minder, uitzondering gemaakt voor verkeer en verkeersveiligheid – met een grote impact op de veiligheidsbeleving van de burger – en de aanrijtijden van de interventieploegen (Van Heddeghem et al., 2008).

In dat verband dient er op gewezen dat het niet denkbeeldig is dat bij een grootschalige fusie van meerdere politiezones, de kleinere gemeenten zich nog weinig betrokken voelen bij het globaal plaatje van de politiezorg en dus minder geneigd zullen zijn om bij te dragen tot de globale middenstroom van de nieuwe, gefuseerde politiezone. Tenzij, natuurlijk, men ertoe verplicht wordt omdat het stemgewicht van de kleinere gemeenten in de nieuwe politieraad niet opweegt tegen dat van grotere steden en gemeenten. Wanneer men het gevoel heeft dat men financieel de arm wordt omgewrongen zal dat de betrokkenheid van de kleinere gemeenten niet ten goede komen (Boon et al., 2012). We kunnen dit gerust beschouwen als een dreiging. Een dalende betrokkenheid van de burgemeesters kan, op termijn, de hoeksteen van het lokaal geïntegreerd en integraal veiligheidsbeleid in het gedrang brengen. Het is een risico waar de Limburgse sleutelfiguren zich ook bewust van zijn en waar men bij het denkwerk over schaalvergrotingsoefeningen best rekening mee houdt.

Op het vlak van de financiële verwachtingen ten aanzien van schaalvergroting dienen volgende relevante overwegingen meegenomen te worden. Op de eerste plaats is er de stelling dat schaalvergroting niet noodzakelijk tot een substantiële daling van de beheerskosten leidt en dat er

zelfs een risico bestaat dat, op termijn, de kosten stijgen (De Schepper & Van Heddeghem, 2012). In de specificiteit van het Belgisch politielandschap is dit risico niet denkbeeldig. Bij een fusie van politiezones zijn er op dat vlak meerdere dreigingen. In elk van de politiezones zal er politieke druk zijn om een belangrijk gedeelte van de activiteiten te behouden. Die druk zal worden versterkt door het te verwachten overaanbod aan officieren die op die manier toch een leidinggevende functie zouden kunnen krijgen. Veel hangt af van de omvang van de nieuwe gefuseerde zone. Is die omvang aanzienlijk, dan mag men zich er aan verwachten dat bij de fusiebesprekingen druk zal worden gezet om in elke bestaande politiezaone een volwaardige basispolitiezorg te behouden. Argumenten als 'eigenheid' en 'specificiteit' zullen daarbij zeker op tafel komen. Als men daar aan toegeeft zal het moeilijk worden om de beheerskosten effectief te drukken.

Dit scenario hoeft echter niet bewaarheid te worden. De politiezaone Brussel-Noord bewijst al jaren dat men ook een grootstedelijk korps wijkgebonden kan inrichten. De meeste basisfunctionaliteiten worden er op wijkniveau georganiseerd en tegelijk worden de beheerskosten perfect onder controle gehouden. Volledigheidshalve dient er wel aan toegevoegd dat politiek en maatschappelijk bekeken, de kaarten eenvoudiger liggen in een grootstedelijke context dan bij een fusie van meerdere meergemeentezones met verschillende een morfologie (Pauwels et al., 2012). Samengevat kunnen we stellen dat een fusie van politiezones niet noodzakelijk schaalvergrotingseffecten onder de vorm van een daling van de beheerskosten zal genereren. Er zal scrupuleus over gewaakt dienen te worden.

In dat opzicht ligt een schaalvergroting onder de vorm van een intense samenwerking eenvoudiger. Hier gaat men immers omgekeerd te werk vermits men voor alle beheerstaken (personeelsbeleid, logistiek, ICT, beleidsondersteunende activiteiten) op zoek gaat naar opportuniteiten om een win-win situatie te creëren door het bundelen van de krachten en mogelijkheden. Het dient trouwens aangestipt dat, ook tussen de Limburgse politiezones, al heel wat laterale, wederzijdse steun wordt geleverd onder de vorm van het delen van celcapaciteit of het ter beschikking stellen van een aangepast transportvoertuig voor het leveren van gehypothekeerde capaciteit (HyCap) (Mulleners, 2012).

Zoals hoger aangegeven, moeten we bij de schaalvergrotingsoefening, financieel gezien, vooral kijken naar het lokale niveau en meer specifiek naar de inbreng van de gemeenten via hun gemeentelijke dotatie aan de zone. Ook op dit vlak bestaat een groot verschil tussen een fusie en het concept van verregaande samenwerking tussen politiezones. Een fusie heeft gevolgen op de samenstelling van de politieraad. Zoals gebleken in de lopende onderhandelingen tussen de politiezones HAZODI, Sint-Truiden/Gingelom/Nieuwerkerken en Kanton Borgloon, kan het bijna niet anders of de financiële bijdrage van elke deelnemende gemeente vertaalt zich in stemgewicht in de politieraad. Op die manier worden dus ook de machtsverhoudingen in de fusiezone vertaald. Het verdedigbaar principe dat wie in verhouding het meest betaalt ook de grootste stem in het kapittel heeft, plaatst de kleinere gemeenten in een minderheidspositie. Het kan een impact hebben op hun betrokkenheid en het kan in bepaalde gevallen leiden tot vervreemding van de lokale politiewerking. Als de betrokkenheid wegvalt is de volgende stap, namelijk het in vraag stellen van de financiële bijdrage aan de fusiezone, niet groot (Boon et al., 2012). Een mogelijke vervreemding is een zeer onwenselijke toestand in ons concept van politieorganisatie. Het lokaal veiligheidsbeleid en het lokaal politiebeleid steunen op de actieve en sturende rol van de burgemeester, tevens het hoofd van de bestuurlijke

politie en eerste beleidsverantwoordelijke in de gemeente. Als burgemeesters hun betrokkenheid bij hun politiezone verliezen, komt zeer veel op de helling te staan.

De bevraging van de burgemeesters in de VVSG-enquête van 2009 gaf aan dat de burgemeesters van landelijke zones best tevreden waren over de wijze waarop ze, via het politiecollege, sturing konden geven aan hun politiezone (Van Heddeghem et al., 2008). Dit wordt ook bevestigd in de bevraging van de Limburgse burgemeesters (zie 5.2.2). Beleid en sturing horen samen, net als beleid en beheer en sturing en beheer. Men kan zich niet voorstellen dat men een politiebeleid kan voeren zonder greep te hebben op het beheer van de middelen van de lokale politie, weze het onrechtstreeks. Sommigen zien hierin een mogelijke breuklijn wanneer het gaat over een fusie van politiezones, *a fortiori* wanneer die fusie ertoe leidt dat steden en verstedelijkte gebieden verenigd worden met kleine landelijke gemeenten. Misschien doet men dan in de beheersing van de kostenstructuur een goede zaak, maar de keerzijde is dat men de sturingsmechanismen kwijtspeelt (De Schepper & Van Heddeghem, 2012). Het is een vrees die herhaaldelijk naar boven kwam in de gesprekken met de Limburgse burgemeesters. Die vrees concretiseert zich vooral rond de wijkwerking en de synergetische werking tussen deze nabijheidspolitie en de gemeentelijke diensten. Boon, De Witte en Cornelis stellen in dit verband: *“Hoe groter de schaal, hoe verder de politie af staat van de gemeentelijke diensten”* (2012, p. 75). Allicht verklaart dit de grote terughoudendheid van vele Limburgse burgemeesters om in een fusieverhaal te stappen.

De onlosmakelijke samenhang tussen gezag, beleid, sturing en beheer komt op nog een ander cruciaal domein tot uiting, met name in het lokaal veiligheidsbeleid. Conform de krachtlijnen van het Belgisch veiligheidsbeleid, zoals vastgelegd met de Octopushervorming, staan we voor een integraal en geïntegreerd veiligheidsbeleid dat *bottom-up* tot stand komt en vervolgens verankerd wordt in het zonaal veiligheidsplan. Het integraal karakter van het veiligheidsbeleid verwijst zowel naar de integrale veiligheidsketen (beeldvorming, preventie, repressie en nazorg) als naar de ambitie om een veiligheidsprobleem in zijn integraliteit aan te pakken. Het geïntegreerd karakter heeft betrekking op het feit dat men alle relevante actoren betreft in de aanpak en dit op elk echelon van de veiligheidsketen. Veiligheid is een zaak van de gehele gemeenschap en zeker geen exclusief terrein van de politiediensten. Dat was overigens al de filosofie bij de opstart van de preventie- en veiligheidscontracten in het begin van de jaren 1990 (De Ruyver, 2013).

Het parallel tussen de structurering van het veiligheidsbeleid en de organisatie van de geïntegreerde politie maakt duidelijk dat de Octopushervorming van de federale en van de lokale politie dé kernactoren van het veiligheidsbeleid maakte. Op lokaal vlak zijn de procureur des Konings en de burgemeester dat ook en deze laatste vertegenwoordigt alle gemeentelijke voorzieningen die preventief, repressief (bijvoorbeeld gemeentelijke administratieve sancties), maar ook op het vlak van hulpverlening en nazorg, kunnen bijdragen tot het integraal veiligheidsbeleid. Het mag dan wel zo zijn dat geen formeel, juridische basis voor het integraal veiligheidsbeleid bestaat die verder reikt dan politieaangelegenheden (Ponsaers, 2001; Prins, Cachet, Ponsaers, & Hughes, 2012), toch is het wel de richting die het veiligheidsbeleid, ook op lokaal vlak, uitgaat (Pleysier, 2007). Het kan ook niet anders. Veel maatschappelijke en individuele problemen vragen, omwille van hun complexiteit, een meervoudige aanpak. Een politietussenkomst, zelfs al gaat het om politionele slachtofferbejegening, kan nuttig zijn, maar is nooit meer dan een symptomatische aanpak, hoe kwalitatief de politiezorg ook mag zijn. De doeltreffendheid van een politionele tussenkomst wordt vaak bepaald door wat

volgt, in de strafrechtsketen en daarbuiten. Daarom is het van belang dat de burgemeesters de regie houden bij de integrale veiligheid (Boon et al., 2012).

De bevraging van de Limburgse burgemeesters leert dat zij dat ook nadrukkelijk wensen, ongeacht de schaalgrootte van hun politiezone. Om die reden wensen ze ook betrokken te blijven bij het beheer en het gezag over de lokale politie. Burgemeesters van kleinere gemeenten, die onderdeel zijn van een meergemeentezone, zijn tevreden met een nauwe samenwerking met de wijkinspecteurs. Burgemeesters van een stad of grote gemeente en burgemeesters in een eengemeentezone hebben te maken met de meeste basisfunctionaliteiten, uitgezonderd de recherche. De recherche wordt immers aanzien als de politiedienst die exclusief voor de procureur werkt en door de procureur wordt aangestuurd. Om meerdere redenen hebben de lokale politiediensten er belang bij om nauw samen te werken met de administratieve en sociale diensten van de zone. Het ligt verrat in het concept van de *gemeenschapsgerichte politiezorg* die een externe gerichtheid veronderstelt.

Tot slot kan de politiezone ook schaal-economische effecten genereren in een structurele samenwerking met het OCMW en de gemeenten. In de politiezone Sint-Pieters-Leeuw heeft men hiermee ervaring en wordt, in het kader van een proefproject, structureel samengewerkt voor een aantal ondersteunende diensten zoals ICT, beheer van de documentatie, communicatie en de archivering van dossiers (Boon et al., 2012). Het doel is niet zozeer om kostenbesparend te werken maar wel efficiënter door de integratie van noodzakelijke, ondersteunende diensten. Er zijn natuurlijk schaal-economische effecten wanneer één dienst werkt voor drie organisaties die samenwerken. Voor gemeenten en OCMW's is deze samenwerking een verworvenheid die in lijn ligt met de doelstellingen van het gemeentedecreet (2005) en het OCMW-decreet (2008). De politiezones kunnen nog niet verzelfstandigd worden omdat men handelt conform de principes van de federale gemeentewet die op dat punt minder ruimte biedt (De Schepper & Van Heddeghem, 2012). Bovendien bepaalt het KB van 17 september 2001, gewijzigd bij het KB van 16 oktober 2009, de organisatie en werkingsnormen van de politiediensten teneinde een gelijkwaardige minimale dienstverlening aan de bevolking te verzekeren. Ook dit verkleint de ruimte om samenwerkingsverbanden aan te gaan met andere partners dan de politiezones. Kostenbeheersing is één van de doelstellingen van schaalvergroting, de efficiëntie en de effectiviteit verhogen zijn de andere. Deze laatste doelstellingen kan men extern en intern de eigen organisatie realiseren. De beide zijn trouwens nauw verweven met elkaar. Schaalvergrotingsprojecten hebben als voordeel dat er – vooral bij kleine politiezones – ruimte komt om specialismen te ontwikkelen wat dan weer loopbaanperspectieven biedt intern de organisatie. Het bundelen van expertises die nu gespreid zitten over meerdere zones kan in een schaalvergrotingsproces ertoe leiden dat de expertises de werking van alle deelnemende zones ten goede komt. Dit is min of meer het concept van een politiezorgregio waar de deelnemende politiezones kiezen voor een doorgedreven interzonale samenwerking. Elke partnerzone brengt de eigen, specifieke competenties in en vangt de ontbrekende of beperkt aanwezige competentie op door de sterke competentie van een andere partnerzone op dat domein. De efficiëntie verhogen is, in dit concept, de drijfveer. We komen op dit model terug.

De efficiëntie van de politionele tussenkomst verhogen, zoekt men ook in samenwerkingsverbanden met partners extern het politielandschap. Voorbeelden zijn de actieplannen tegen rondtrekkende dadergroepen (2001, 2007) (die naast de politiediensten – lokaal en federaal – en de parketten, parketten-generaal, federaal parket, de onderzoeksrechters, ook de departementen Binnenlandse

Zaken en Justitie en tal van private actoren en overlegstructuren groepeerd) en de samenwerking op het vlak van partnergeweld tussen politie, justitie en de sociale en hulpverleningssector. Het valt op dat de politiediensten soms vlotter openstaan voor efficiëntieverhogende samenwerkingsverbanden met externe sectoren en partners dan voor het delen van bijvoorbeeld een officier van gerechtelijke of van bestuurlijke politie (Boon et al., 2012). Het brengt ons bij een aantal bedreigingen die intenties tot schaalvergroting in de weg kunnen staan.

3.4 BEDREIGINGEN BIJ SCHAALVERGROTING

Op de eerste plaats is dat de vrees voor het verlies van de eigenheid van de politiezone. Het is een bezorgdheid waar men best niet te licht mee omspringt en die zondermeer een stevige drempel vormt voor het instappen in een fusieverhaal. Bij de opstart van de geïntegreerde politie heerste grote scepsis over de mogelijkheden om de bestaande politieculturen los te laten en geleidelijk om te buigen tot een nieuwe cultuur: deze van de geïntegreerde politie. Dit is uiteindelijk goed gelukt en veel sneller dan gedacht. Een aantal factoren hebben deze transitie van culturen in de hand gewerkt. De korpschefs hebben daarbij hun rol gespeeld. De burgemeesters en de procureurs des Konings hebben, mede door de Octopushervorming, het korps korter opgevolgd. De financiële, organisatorische en capaciteitsproblemen, eigen aan de opstartfase, hebben ertoe geleid dat men vrij snel heeft beseft dat er geen tijd en ruimte was om in een gespreide slagorde op te treden. Dit alles heeft een gunstig effect gehad op de ontwikkeling van een eigen korpscultuur, een eigenheid die men niet graag loslaat en die men vooral gerespecteerd wenst te zien wanneer gedacht wordt aan een fusie van politiezones. Terecht wordt beklemtoond dat een schaalvergroting, onder de vorm van een fusie, zich niet mag beperken tot een hervorming van de structuren (De Schepper & Van Heddeghem, 2012). Men moet evenzeer oog hebben voor de noodzakelijke cultuuromslag die men moet maken in de richting van een nieuwe cultuur voor de gefuseerde politiezone. Dit zal inspanningen vergen, vooral bij een fusie van een grotere zone met een kleinere. Deze laatste mag echt niet het gevoel krijgen dat het om een eenvoudige ‘annexatie’ gaat, want dan loopt het mis.

Een andere dreiging heeft betrekking op het probleem dat vooral kleinere zones ervaren om nog korpschefs te vinden. Er zijn natuurlijk ook andere factoren dan de schaalgrootte van de zone die hier een rol spelen. Men moet zich vooral de vraag stellen of dit een voldoende reden is om in een fusie te gaan. Een fusie vragen of aanraden omdat men tijdelijk in een moeilijke situatie terecht komt, is geen positieve maar een negatieve keuze die vroeg of laat problemen oproept. Dit is zeker het geval als de morfologie van de fusiepartners sterk verschillend is of de financiële en/of organisatorische randvoorwaarden sterk uiteen lopen. Problemen van formele aard kunnen gemakkelijker overwonnen worden dan inhoudelijke verschillen die wortelen in een sociaaleconomische en culturele eigenheid. Die blijven overeind omdat ze structureel zijn en ze leggen op termijn een hypotheek op het uitgangspunt dat alle partners van de schaalvergroting er liefst beter en vooral niet slechter van worden. Daarom is het zo belangrijk om, zeker bij een fusie, redelijk homogene gemeenten samen te brengen. Dit is in het verleden bij de vorming van de politiezones niet overal gebeurd en dat laat zich nu nog voelen. Ook in de politiezones in Limburg.

Politieke overwegingen spelen eveneens een rol, maar ook hier blijft de vraag overeind of het op termijn verstandig is om zich te laten leiden door vaak tijdelijke situaties. Een schaalvergroting vraagt duurzame en grondige argumenten. Het moet een positieve keuze zijn: de overtuiging dat men door een fusie of samenwerking een kwalitatief betere politiezorg zal kunnen bieden, dat men de

middelenstroom en de operationele slagkracht verruimt en dit alles tegen financiële en organisatorische randvoorwaarden die gunstiger zijn en toelaten efficiënter te handelen. Als men bovendien de vrijwilligheid laat spelen en maximaal rekening houdt met de eigenheid, de veiligheidsverzoeken en de mogelijkheden en beperkingen van de deelnemende gemeenten, zijn de voorwaarden verenigd om een positieve keuze te maken.

3.5 OPPORTUNITEITEN BIJ SCHAALVERGROTING

Er zijn ook opportuniteiten om nu voor schaalvergroting te kiezen. De Federale Politieraad stelde in de evaluatie van 10 jaar politiehervorming in dat verband het volgende. *“De discussie i.v.m. de al dan niet schaalgroottecorrectie (vergroten of verkleinen) van de politiezones is vooral gelinkt aan de onderlinge samenwerking (horizontaal) tussen de zones en ook aan de mogelijkheid tot steunverlening (verticale samenwerking) vanuit de federale politie die complementair moet zijn aan de mogelijkheden van de lokale politie. Indien de federale politie over voldoende middelen beschikt, die bovendien op de meest efficiënte en effectieve wijze worden ingezet, zal logischerwijze de kwantiteit en de kwaliteit van haar dienstverlening kunnen toenemen en dit tot een grotere tevredenheid van haar dienstafnemers”* (Federale Politieraad, 2009, p. 43).

Op het vlak van de steunverlening door de federale politie aan de lokale politie zijn er – eindelijk – gunstige vooruitzichten. In het rapport *‘Optimalisatie van de federale politie’* (De Bolle, 2013), dat inmiddels door de regering werd goedgekeurd, wordt voorgesteld om de niet-operationele steun van de federale politie drastisch te herzien. Het directoraat-generaal ‘Steun’ transformeert progressief van een verticale algemene directie naar horizontale directies die onder de commissaris-generaal zullen staan en zoveel als mogelijk gedeconcentreerd zullen worden in de nieuwe arrondissementen.

Geografisch valt het arrondissement Limburg samen met de provincie. In elk arrondissement wordt een loketfunctie gecreëerd van waaruit niet-operationele steun wordt verleend en aan klantenbeheer wordt gedaan op het vlak van kerntaken, logistiek beheer, personeelsbeheer, het beheer van ICT en het financieel beheer. Het is de bedoeling dat op die manier vraaggerichte, niet-operationele steun wordt geboden aan de arrondissementele diensten van de federale politie en aan de lokale politiezones. De verwachting is dat deze operatie, die in principe opstart op 1 april 2014, in de nabije toekomst zowel de verticaal als de horizontaal geïntegreerde werking ten goede zal komen. Het zal ook een versterkend effect hebben op de schaalvergrotingsprocessen tussen de politiezones. Zeker voor wat betreft de activiteiten die zich situeren binnen de niet-operationele steun – en dat zijn er heel wat waar de politiezones aan denken als het over schaalvergroting gaat.

De hervorming van de federale politie heeft nog een tweede component die als een opportuniteit voor schaalvergroting van de lokale politie mag worden aanzien: de creatie van een Federale Gerechtelijke Politie (FGP) per nieuw arrondissement. De gerechtelijk directeur zal onder het gezag van de procureur des Konings de veiligheidsprioriteiten uitvoeren zoals die ondermeer zijn vastgelegd in het nationaal veiligheidsplan, in het parketbeleidsplan en in de zonale veiligheidsplannen (voor zover daar afspraken zijn gemaakt inzake opdrachten en taken die door de FGP zullen worden opgenomen). Voor de rest levert de FGP capaciteit aan de opsporingsonderzoeken en aan de gerechtelijke onderzoeken. Daarnaast staat de gerechtelijke directeur in voor het rechenmanagement. Het uitgangspunt is dat de operationele capaciteit van de gerechtelijke politie, zoveel als mogelijk op gedeconcentreerd niveau, in de nieuwe gerechtelijke arrondissementen wordt samen gebracht. Dit opent perspectieven om synergieën te ontwikkelen

met de zonale recherches. De voorwaarde is wel dat de lokale recherche niet langer versnipperd wordt over te veel kleine entiteiten die onmogelijk in staat zijn om rechercheonderzoeken van enige omvang en of moeilijkheidsgraad uit te voeren.

Alle bevroegde burgemeesters waren het erover eens dat de lokale recherche bovenlokaal moet ingezet kunnen worden in het kader van een projectmatige aanpak van bovenlokale fenomenen die zich in alle politiezones manifesteren. Als voorbeeld bij uitstek wordt daarbij gedacht aan de inbraakgolven waarbij de zogenaamde rondtrekkende dadergroepen heel vaak betrokken zijn. Alle gesprekspartners beseffen dat het weinig zin heeft om bij dergelijke criminele feiten, zone per zone, geïsoleerde onderzoeken op te starten en pleiten er dan ook voor dat de lokale recherche-eenheden onderling de krachten bundelen en samenwerken met de FGP. Een goed uitgebouwd recherchemanagement zal hierbij ongetwijfeld meerwaarde geven.

Een sterke FGP laat ook toe om een aantal andere discussiepunten van taakverdeling tussen de federale en de lokale gerechtelijke politie van een praktische oplossing te voorzien, of minstens te heropenen met kans op een pragmatische en werkbare oplossing. De COL 2/2000 blijft na al die jaren bij veel korpschefs van de lokale politie, ook in Limburg, veel vragen oproepen (Mulleners, 2012). Het valt te hopen en te verwachten dat een operationeel versterkte en goed georganiseerde FGP een betere en meer adequate steun kan leveren aan het lokale niveau zodat de competentieontwikkeling daar beter en vlotter kan verlopen.

Als de FGP op dat vlak rekening moet houden met een sterk versnipperd en zich ongelijk ontwikkeld lokaal recherchelandschap, wordt dat bijna ondoenbaar. De FGP's zullen in de toekomst maatwerk moeten leveren en zich intern organiseren in functie van de specificiteit van het arrondissement op het vlak van criminaliteitsontwikkeling. Het is de richting die in het optimalisatieplan wordt aangegeven. Het is zeker niet de bedoeling om nog langer eenzijdig en zonder overleg taken door te schuiven. Een aantal van die doorgeschoven taken wordt nu door het lokale niveau niet of onvoldoende performant opgepakt en dat kan niet. Eén en ander moet herbekeken worden. Een performante invulling van de recherchefunctie vereist twee niveaus die complementair en in wederzijdse interactie, elkaar versterken in hun werking. Uiteindelijk is dat het concept van de geïntegreerde politie waarover in alle evaluatieverslagen van de politiehervorming steeds opnieuw gesteld wordt dat het een goed concept is waaraan best niet getornd wordt (Boon et al., 2012; Federale Politieraad, 2009).

Op beide niveaus is werk aan de winkel. Wat het lokale niveau betreft, is dat vooral de schaalvergroting. Het lukt de FGP's nooit om, zoals in Limburg, met zeventien politiezones een performante recherchesamenwerking op te bouwen. Dat kan wel als men die lokale researchcapaciteit kan bundelen in zeven tot acht fusies of – wat het allicht wordt – intense samenwerkingsverbanden die men op een soepele wijze kan aanwenden binnen tijdelijke projecten. Het gegeven dat de aansturing zal gebeuren door één procureur des Konings, kan de samenwerking tussen alle recherche-entiteiten alleen maar bevorderen.

3.6 BESLUIT

Hieronder wordt een kort overzicht gegeven van de belangrijkste voordelen en opportuniteiten van en bedreigingen bij schaalvergroting.

3.6.1 VOORDELEN EN OPPORTUNITEITEN

	Voordelen/opportunities	Toelichting	Bron
Efficiëntie	Besparing op overhead.	Door het samenvoegen van personeel en diensten kan een kostenefficiëntie gerealiseerd worden. Idem voor de politieraad inzake zitpenningen en mandaten.	(De Kimpe, 2000; Hamaekers & Grootaers, 2010; Linck, 2012; Mulleners, 2012; Stuurgroep, 2013)
		Afvloeiing officierenkader creëert budgettaire ruimte.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Stuurgroep, 2013)
	Efficiënt aankoopbeleid.	Door de gezamenlijke aankoop van materiaal, verzekeringen en onderhoudscontracten kunnen voordelige prijsafspraken gemaakt en gerealiseerd worden.	(Linck, 2012; Stuurgroep, 2013)
	Overwinnen van investeringsbelemmeringen en ontdebelen van investeringskosten.	Een grotere omvang maakt bepaalde investeringen mogelijk, maar zorgt er ook voor dat een bepaalde investering slechts voor één organisatie dient te gebeuren.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Linck, 2012)
	Betere continuïteit van de taakuitvoering.	Door de bundeling van de capaciteit kunnen bezettingsproblemen worden opgelost. Hierdoor wordt een permanent onthaal en dispatching mogelijk en efficiëntere inzet van personeel.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Linck, 2012; Mulleners, 2012; Ponsaers et al., 2012a; Stuurgroep, 2013)
	Bredere ICT-basis.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Ponsaers et al., 2012a)	
Kennisonwikkeling	Verhoogde deskundigheid van de taakuitvoering.	Een grotere schaal biedt mogelijkheden om deskundigheid op specifieke thema's te ontwikkelen.	(De Kimpe, 2000; Hamaekers & Grootaers, 2010; Linck, 2012; Ponsaers et al., 2012a; Stuurgroep, 2013)
		Loopbaanbeheer, jobrotatie en mobiliteit : medewerkers krijgen de kans om binnen de eigen zone te specialiseren en door te groeien.	(De Kimpe, 2000; Ponsaers et al., 2012a; Stuurgroep, 2013)
	Vergroten innovatiekracht.	Er kan beter ingespeeld worden op nieuwe uitdagingen en ontwikkelingen.	(Hamaekers & Grootaers, 2010)
Samenwerking	Grensoverschrijdende criminaliteit beter aanpakken.	Grote criminaliteitsfenomenen kunnen door de schaalgrootte beter worden opgevolgd en efficiënter bestreden.	(Ponsaers et al., 2012a; Stuurgroep, 2013)
	Betere samenwerking met federale politie en parket.	Schaalvergroting laat toe om op een gerichte wijze, met een afdoende politiecapaciteit en een eenduidige gerechtelijke aansturing, een efficiënte en effectieve criminele politiek te voeren en op bestuurlijk vlak de noden beter op elkaar af te stemmen.	

Tabel 1 - Voordelen van schaalvergroting
(Indeling gebaseerd op Linck, 2012, p. 65)

3.6.2 BEDREIGINGEN

	Bedreiging	Toelichting	Bron
Efficiëntie	Bureaucratie.	Het samenbrengen van ondersteunende diensten die op een veel grotere schaal werken, brengt het gevaar van een logge administratie en bureaucratie met zich mee.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Ponsaers et al., 2012a)
		Ook moet meer geïnvesteerd worden in communicatie (doorstroming informatie) en beheerscontrole om de grote zone efficiënt te laten functioneren.	(Hamaekers & Grootaers, 2010)
	Afname kwaliteit van de dienstverlening.	De aanwezigheid op verschillende locaties maakt het moeilijker om de algemene visie van het korps en de kwaliteit van de dienstverlening te bewaken.	(Ponsaers et al., 2012a; Stuurgroep, 2013)
	Langere aanrijtijden.	Door de centralisatie of vermindering van het aantal posten, kunnen de aanrijtijden toenemen.	(Stuurgroep, 2013; Vankrunkelsven, 2005)
	Stijgende kosten.	Met een fusie gaan kosten gepaard zoals verhuiskosten en een bekendmakingcampagne.	(De Schepper & Van Heddeghem, 2012; Stuurgroep, 2013)
Kennisonwikkeling	Afstand tussen lokale politie en lokale besluitvorming.	Het gevaar bestaat dat burgemeesters van kleine partners minder gehoord worden en afhaken en dat de bestuurlijke impact in het politiecollege afneemt.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Mulleners, 2012; Ponsaers et al., 2012a; Vankrunkelsven, 2005)
		De terreinkennis van de korpschef kan door de afstand en schaalgrootte verminderen.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Mulleners, 2012; Ponsaers et al., 2012a; Vankrunkelsven, 2005)
	Onvoldoende kennis van de nieuwe politiezone.	Medewerkers worden geconfronteerd met nieuwe, onbekende gemeenten.	(Hamaekers & Grootaers, 2010)
Samenwerking	Verandering wekt weerstand op.	Veranderingen brengt onzekerheid met zich mee, waardoor weerstand kan groeien tegen een schaalvergroting.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Stuurgroep, 2013)
	Aantasting korpsgeest en samenhangigheid.	Door de schaalvergroting en verspreiding over verschillende gebouwen kan de korpsgeest en de samenhangigheid worden aangetast.	(Ponsaers et al., 2012a; Stuurgroep, 2013)
	Sterk verschillende partners.	Problemen van formele aard kunnen makkelijker overwonnen worden dan inhoudelijke verschillen die wortelen in een sociaaleconomische en culturele eigenheid.	

Tabel 2 - Bedreigingen bij schaalvergrotingen
(Indeling gebaseerd op Linck, 2012, p. 65)

4. SCHAALVERGROTING BIJ DE LIMBURGSE POLITIEZONES: EEN STAND VAN ZAKEN

4.1 EEN DUIDELIJKE DYNAMIEK: EEN VERHAAL VAN POGINGEN, CONCRETE INITIATIEVEN EN UITGEWERKTE VOORSTELLEN

Zoals aangegeven in de inleiding van dit rapport, is binnen de provincie Limburg een duidelijke dynamiek inzake schaalvergroting aanwezig. De voorbije jaren werden werk- en stuurgroepen opgericht om tot een verkenning over te gaan in welke mate fusies tussen verschillende politiezones haalbaar en wenselijk zouden zijn. Het resultaat van deze dynamiek is dat niet enkel op verschillende niveaus wordt nagedacht over schaalvergroting, maar dat ook heel wat doordachte en waardevolle voorstellen werden ontwikkeld. Deze initiatieven en voorstellen, waarin verschillende ankerpunten voor een toekomstige schaalvergroting vervat zitten, worden hieronder besproken.

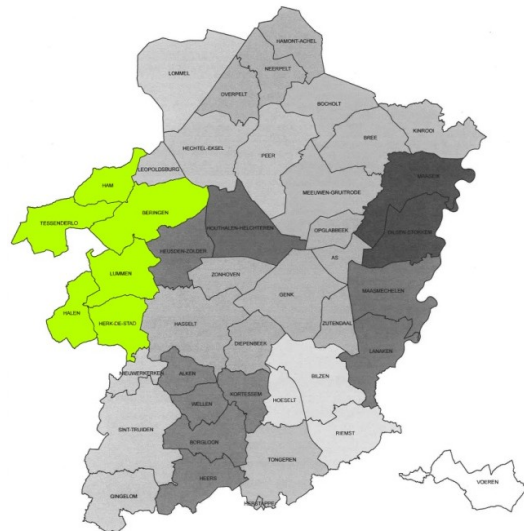
Tot op heden zijn twee politiezones overgegaan tot een fusie. De politiezones Lanaken en Maasmechelen kozen ervoor om samen te smelten tot een meergemeentezone. Deze fusie gebeurde niet van de ene dag op de andere: er ging een lange voorbereiding aan vooraf en het formele traject nam drie jaar in beslag (Scheppers, 2012). De voornaamste reden om tot een fusie over te gaan was de beperkte personeelscapaciteit waarover de politiezones elk afzonderlijk konden beschikken en de moeilijkheden om een nieuwe korpschef te vinden. Door de fusie nam het aantal full time equivalenten binnen diensten zoals de wijk- en interventiepolitie toe, werd de permanentie verzekerd, is er meer flexibiliteit binnen het personeelsbestand en zijn er doorgroeimogelijkheden (Ibid.; Vanleeuw, 2013).

4.1.1 DE POLITIEZONES WEST-LIMBURG EN BERINGEN/HAM/TESSENDERLO

De denkpiste om tot een fusie met andere politiezones over te gaan bleef niet beperkt tot die twee politiezones. In juni 2010 werd de korpschef van de politiezone West-Limburg gecontacteerd door de korpschef van de politiezone Beringen/Ham/Tessenderlo inzake de mogelijkheid om beide zones te laten samenvoegen. De bezorgdheid over de financiële druk op middellange en lange termijn en de gevolgen ervan op de werking van beide politiezones leidde tot de ontwikkeling van een fusievoorstel waarbij de voor- en nadelen tegen elkaar werden afgewogen. Initieel leek een fusie financiële besparingen te kunnen teweeg brengen alsook een betere en efficiëntere inzet van het personeel in een zone die dan 106.091 inwoners zou tellen. Zo zou een ratio ontstaan van één politieagent op 647 inwoners (Hamaekers & Grootaers, 2010).

Door beide politiezones werd een gedetailleerd plan ontwikkeld waarop de fusie zou worden geënt. In het nieuwe organogram zou de korpschef bijgestaan worden door vijf coördinatoren (Hamaekers & Grootaers, 2010): een coördinator voor respectievelijk het politiesecretariaat, de beleidsondersteuning en voor de ondersteunende politie. Laatstgenoemde zou sturing geven aan de lokale recherche, dienst jeugd en gezin en de operationele steundienst. Deze diensten zouden zich op een centraal niveau bevinden. Twee afzonderlijke coördinatoren zouden verantwoordelijk worden gesteld voor de eerstelijns politie (onthaal, interventie, verkeer en wijk) in de respectievelijke fuserende zones waardoor de eerstelijns politiezorg geografisch opgesplitst en gedecentraliseerd zou blijven per korps.

Door de fusie zouden de kosten kunnen worden teruggedrongen door onder andere het officierenkader te verminderen waardoor budgettaire ruimte vrijkomt om de operationele capaciteit op het terrein te verhogen, te besparen op de overheadkosten, investerings-kosten te ontdubbelen en personeel, infrastructuur (zoals de permanentie en dispatching) en materiaal te delen. De fusie zou ook tot een betere dienstverlening aan de burger geleid hebben door de inschakeling van een extra interventieploeg tijdens drukke periodes (wat ook voor het personeel positief is omdat de werkdruk over meerdere ploegen kon verdeeld worden). De lokale verankering zou gegarandeerd worden doordat de bestaande operationele uitvalbases blijven bestaan (Hamaekers & Grootaers, 2010).

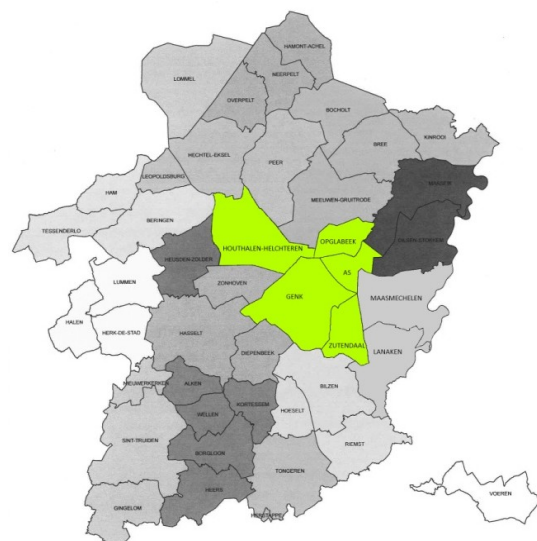
Figuur 2 – Voorstel fusiezone West-Limburg en Beringen/Ham/Tessenderlo

Halfweg december 2010 werd het fusieproject echter afgeblazen. Het struikelblok was de verdeling van de gemeentelijke bijdragen die sterk verschillen naargelang de zone. De oorzaak van deze verschillen is terug te leiden naar de ongelijke verdeling van de federale dotatie. Een Vlaamse politiezone ontving in 2010 gemiddeld een federale dotatie van 69 euro per inwoner (De Schepper & Van Heddeghem, 2010). Voor de politiezone Beringen/Ham/Tessenderlo bedroeg dit 52 euro en voor de politiezone West-Limburg 43 euro (PBVM, 2010b). Na een fusie zou voor de politiezone Beringen/Ham/Tessenderlo de federale toelagen dalen (PBVM, 2010a). Daar komt bij dat de politiezone Beringen/Ham/Tessenderlo net een bezuinigingsoperatie achter de rug had en in het fusieverhaal bijkomende middelen ter beschikking zou moeten stellen voor de nieuwe politiezone. Verder wensten de deelnemende gemeenten onmiddellijk de financiële besparing gerealiseerd te zien door een minder grote bijdrage aan de fusiezone. Ook de timing – de uiterste datum voor een fusie lag op 31 december – bleek te nipt om nog tot een vergelijk te kunnen komen tussen de twee politiezones (PBVM, 2010b).

4.1.2 DE POLITIEZONES GAOZ EN HOUTHALEN-HELCHTEREN

In juni 2013 legden de burgemeesters van Genk en Houthalen-Helchteren een intentieverklaring af waarbij de aanzet werd gegeven voor een verkenning van de mogelijkheden van een fusie tussen de politiezones GAOZ (Genk, As, Opglabbeek-Zuttendaal) en Houthalen-Helchteren. Bij de werkgroep zijn alle burgemeesters van de twee zones alsook de korpschefs betrokken (Depla, 2013).

Het fusieproject kreeg de werknaam ‘politiezone Midden-Limburg’ mee en de nieuwe fusiezone zou de politiezorg garanderen voor ruim 120.000 inwoners.

Figuur 3 – Voorstel fusiezone Midden-Limburg

Deze politiezone valt binnen de hulpverleningszone Limburg Oost (waar verder ook Kinrooi, Lanaken, Maaseik, Maasmechelen, Hoeselt en Dilsen-Stokkem bij horen). Verder wordt ook in een persmededeling aangegeven dat GAOZ en Houthalen-Helchteren gelijkaardige demografische kenmerken hebben alsook gelijkaardige samenlevingsproblemen en dat binnen de korpsen eenzelfde politiecultuur aanwezig is (GAOZ, 2013).

Hoewel beide politiezones tot een verschillend gerechtelijk arrondissement behoren en ze in principe dus niet kunnen fuseren (Depla, 2013), lijkt deze drempel, met de eenmaking van het gerechtelijk arrondissement Limburg in het vooruitzicht, geen belemmering te zijn. De analyse van het fusietraject zou tegen december 2013 moeten worden afgerond (GAOZ, 2013).

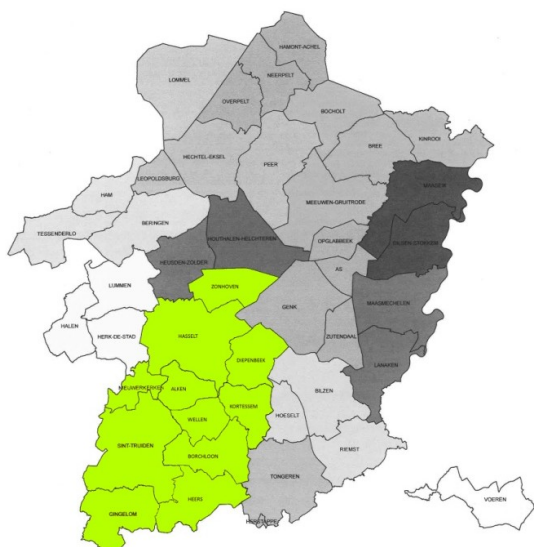
4.1.3 DE POLITIEZONES HAZODI, SINT-TRUIDEN/GINGELOM/NIEUWERKERKEN EN KANTON BORGLOON

Het verhaal rond de fusie van de politiezone HAZODI met Sint-Truiden en Borgloon startte op 27 maart 2013 toen de burgemeesters van vijf politiezones uitgenodigd werden op het kabinet van de gouverneur van de provincie Limburg om een mogelijke fusie tussen de zones te onderzoeken. Deze bijeenkomst vond plaats op vraag van een aantal zones die nauwer met elkaar wensten samen te werken. Het betrof de politiezones HAZODI (Hasselt/Zonhoven/Diepenbeek), West-Limburg (Herde-Stad/Halen/Lummen), Houthalen-Helchteren, Sint-Truiden/Gingelom /Nieuwerkerken en Kanton Borgloon (Alken/Heers/Wellen/Kortesse/Borgloon). Politiezone Houthalen-Helchteren was vragende partij vanwege de pensionering van de korpschef en politiezone Kanton Borgloon liet blijken met Sint-Truiden te willen samengaan (NSPV, 2013).

In april 2013 schreef de korpschef van HAZODI een gedetailleerde beleidsnota voor een fusiezone Centrum-Zuidwest Limburg. Het doel was om meer gericht blauw op straat te krijgen met minder uitgaven voor vijftien steden en gemeenten als ze hun vijf politiezones zouden fuseren. Een korps van 624 politieagenten zou zo de politiezorg van bijna 285.000 inwoners garanderen (Pirard, 2013).

In de beleidsnota wordt een sterke klemtoon gelegd op de verkeers- en wijkpolitie om niet alleen een goede lokale verankering, maar ook een goede aansluiting met de interventieploegen te garanderen. Inspanningen zouden worden geleverd om wijkinspecteurs te ontlasten van overbodig administratief werk zoals de inning van verkeersboeten en het afgeven van rijverboden. Daarnaast zou de lokale verankering ook worden gerealiseerd via een maandelijks overleg tussen wijkinspecteurs en de burgemeesters. Ongeveer één vijfde van het politiepersoneel zou worden ingezet in de wijkwerking. De lokale inbedding van de zone moet ten slotte ook geconsolideerd worden bij de opmaak van een lokaal veiligheidsplan (Pirard, 2013).

De interventieploegen, die een patrouillegebied worden toegekend, zouden vanuit drie politiestations (Hasselt, Sint-Truiden en Houthalen-Helchteren) opereren waar een permanentie wordt voorzien. Deze stations worden aangeduid vanwege hun bereikbaarheid: voor iedere burger liggen ze op minder dan dertien kilometer afstand. Er zouden tien basisinterventieploegen voorhanden zijn alsook piekploegen voor bijzondere tijdstippen. De rechedienst zou dicht bij de interventiediensten gehuisvest worden om snel te kunnen inspelen op de noden van het terrein, maar wel centraal worden aangestuurd. Een prognose bij ongewijzigd beleid voor de periode 2013-2018 kwam uit op een kost van 200 miljoen euro voor de nieuwe zone. Een fusie kan, volgens de nota, de kosten verder

Figuur 4 – Voorstel fusie politiezone HAZODI, Sint-Truiden/Gingelom/Nieuwerkerken, Kanton Borgloon

terugdringen met 7,5 miljoen euro door een halvering van de officieren, minder vergoedingen, minder voertuigen, efficiënter materiaalbeheer en goedkopere onderhoudscontracten (Pirard, 2013).

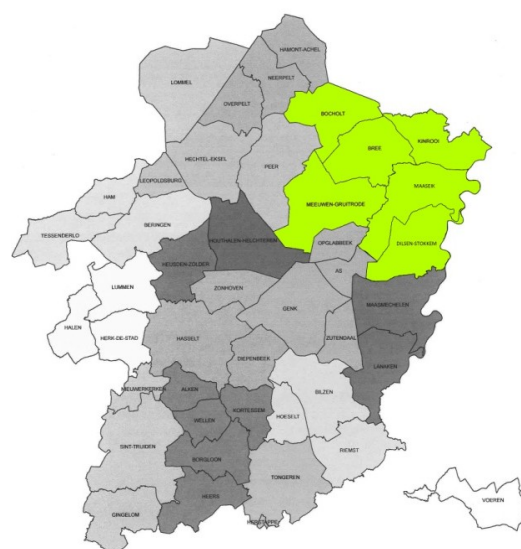
De bedoeling was om nog voor de zomer van 2013 tot een beslissing te komen. Politiezone Houthalen-Helchteren bleek echter de voorkeur te willen geven aan een samenwerking met politiezone GAOZ in plaats van met politiezone HAZODI. Politiezone West-Limburg besloot om omwille van financiële redenen af te wachten terwijl de drie resterende politiezones (PZ Kanton Borgloon, PZ Sint-Truiden/Gingelom/Nieuwerkerken en PZ HAZODI) bereid bleken om verder te praten (NSPV, 2013).

Binnen deze drie zones werd vervolgens een stuurgroep opgericht die een mogelijk traject heeft verkend en uitgewerkt waarop een mogelijke fusie gerealiseerd zou kunnen worden. De krachtlijn van dit traject was een betere dienstverlening te realiseren met minder middelen en te vertrekken vanuit de sterktes van de participerende politiezones. Na een fusie zou een grote zone worden gecreëerd van 517 politieagenten op 214.588 inwoners binnen aan elkaar grenzende gemeentes die echter van elkaar verschillen op basis van zeven indicatoren die in het eindverslag worden meegegeven³. De stuurgroep gaf zelf aan dat het financiële plaatje niet uitsluitend positief zal zijn, maar dat er op termijn wel een financiële besparing van 5,4 miljoen euro gerealiseerd zou kunnen worden (Stuurgroep, 2013).

De krachtlijnen van de eerste nota bleven behouden. Opvallend echter is dat het lokaal veiligheidsplan niet meer vermeld wordt. Daarnaast zouden de interventieploegen vanuit twee politiestations uitrukken (Hasselt en Sint-Truiden) (Stuurgroep, 2013). Ook in deze nieuwe nota werd een timing geformuleerd. Het was oorspronkelijk de bedoeling om tot een beslissing over te gaan op 11 september 2013, maar deze datum werd uitgesteld.

4.1.4 DE POLITIEZONES NOORDOOST-LIMBURG EN MAASLAND

Binnen de politiezone Maasland werd begin juli 2013 de mogelijkheid geopperd om na te gaan in welke mate een fusie met de politiezone Noordoost-Limburg wenselijk of haalbaar zou zijn. Dit voorstel vertrok vanuit de vaststelling dat de financiële randvoorwaarden om een performante basispolitiezorg te garanderen niet langer aanwezig zijn. Een fusie maakt het mogelijk te besparen zonder

Figuur 5 - Voorstel fusie politiezones Noordoost-Limburg en Maasland

³ Economie; mobiliteit; onderwijs; sociale voorzieningen en justitiële instellingen; sport; recreatie, cultuur en toerisme en woonwagenvak.

dat er ingeboet wordt op de dienstverlening. Een fusie tussen de zones Noordoost-Limburg (Bocholt/Bree/Kinrooi/Meeuwen-Gruitrode) en Maasland (Dilsen-Stokkem/Maaseik) wordt beargumenteerd vanuit de vaststelling dat beide zones dezelfde samenlevingsproblemen en een gelijkaardige demografie hebben, vroeger het rijkswachtdistrict Maaseik vormden, er sprake is van een doorgedreven samenwerkingsakkoord tussen beide politiezones en beiden een vergelijkbare politiestructuur en –cultuur hebben. Met een fusie zou bovendien een interventiesysteem van minimaal drie ploegen en een permanent onthaal rendabel worden. Dit voorstel is een aanzet tot een verdere verkenning en uitwerking van een mogelijke fusie, maar werd nog niet verder onderzocht.

4.1.5 HET VOORSTEL VAN DE ARRONDISSEMENTS-COMMISSARIS

Naast de verschillende initiatieven die vanuit de politiezones en de steden en gemeenten werden ontwikkeld, werd ook vanuit de provincie nagedacht over hoe de politiezones in de toekomst zouden kunnen evolueren. In het voorstel van de arrondissementscommissaris van de provincie Limburg, Jo Wiertz, dat in juli 2011 werd opgesteld, wordt, vanuit de vaststelling dat politiezorg duurder wordt, voorgesteld om tot schaalvergrotingen over te gaan. Deze schaalvergroting, onder de vorm van fusies – waaraan de voorkeur wordt gegeven – of intensieve geïntegreerde samenwerkingsverbanden, situeert zich op twee niveaus.

Op het provinciale niveau wordt voorgesteld de steundiensten te groeperen en in te richten die vervolgens vanuit dit centraal niveau instaan voor de dienstverlening aan de politiezones binnen het tweede niveau, de regio's. Onder de steundiensten wordt onder andere de personeelsdienst, de aankoopdienst of dienst ICT verstaan.

Voor de indeling van de regio's wordt vooral gesteund op twee leidraden: de indeling van de provincie in de drie hulpverleningszones en de vijf regio's zoals omschreven in het Groenboek Interne Staatshervorming (Vlaamse Regering, 2010). Hoewel de arrondissementscommissaris in zijn voorstel ruimte laat voor bepaalde verschuivingen, worden de Limburgse politiezones ingedeeld in vijf of zes grote regio's. Daarbij wordt vertrokken van een aantal permanente onthalen waar de meeste politiefuncties kunnen worden vervuld en van waaruit ook de interventiepermanentie kan worden verzorgd. Deze 'uitvalsbases' bevinden zich in Sint-Truiden, Tongeren, Beringen, Hasselt, Genk, Maasmechelen en eventueel Lommel. Hoewel vijf regio's worden gepresenteerd, wordt ruimte gelaten voor een zesde regio aangezien binnen de regio 'Midden-Limburg' twee voldoende grote politiezones aanwezig zijn (HAZODI en GAOZ) die volgens de nota geen fusie behoeven. Hieronder worden de verschillende regio's uit het voorstel van juli 2011 toegelicht (zie figuur 6).

1. **Noord Limburg:** de politiezones Lommel, HANO (Hamont-Achel/Overpelt/Neerpelt), Kempenland (Leopoldsburg/Hechtel-Eksel

Figuur 6 - Voorstel politiezones juli 2011

/Peer) en Noordoost-Limburg (Bree/Bocholt/ Meeuwen-Gruitrode/Kinrooi).

2. **West-Limburg:** de politiezones Beringen/ Ham/Tessenderlo, West-Limburg (Halen/Herk-de-Stad/Lummen), Heusden-Zolder.
3. **Maasland:** politiezones Maasland (Maaseik/Dilsen-Stokkem), Lanaken-Maasmechelen; Kinrooi al dan niet inbegrepen.
4. **Midden-Limburg:** in de hulpverleningszone vormen de gemeenten Hasselt, Diepenbeek, Zonhoven, Houthalen-Helchteren, Genk, As, Opglabbeek en Zutendaal een regio. Er functioneren binnen deze regio twee voldoende grote politiezones (HAZODI en GAOZ). Binnen deze regio kan bijgevolg een nieuwe regio ontstaan. Hoewel Houthalen-Helchteren bij de hulpverleningszone van Genk hoort, kan deze zone ervoor opteren om aan te sluiten bij HAZODI.
5. **Zuid-Limburg:** de politiezones Sint-Truiden/Gingelom/Nieuwerkerken, Kanton Borgloon (Alken/Borgloon/Heers/Kortesse/Wellen), Tongeren-Herstappe, Bilzen/Hoeselt/Riemst en de politiezone Voeren.

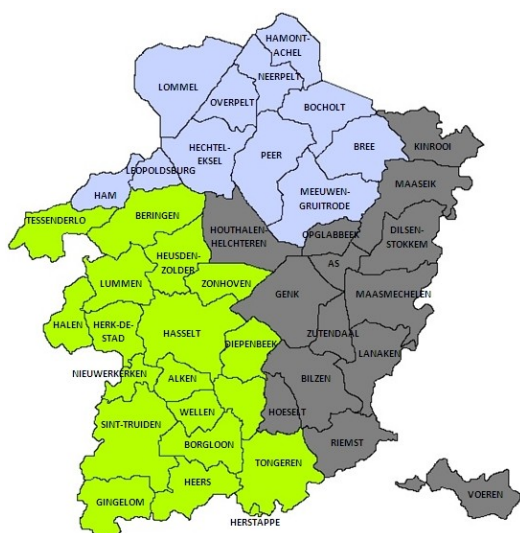

Figuur 7 - Voorstel politiezones december 2012

Naar aanleiding van bestaande dynamieken binnen de provincie en op basis van de gesprekken tussen verschillende politiezones en steden en gemeenten, werd de bovenstaande kaart aangepast. Op de afbeelding hiernaast (figuur 7) werden de regio's Noord- en Zuid-Limburg gesplitst in twee zones. Dit zou, in het voorstel van december 2012, resulteren in de creatie van zeven regio's.

4.1.6 ANDERE VOORSTELLEN/ANKERPUNTEN

Zoals reeds aangegeven in het voorstel van de arrondissementscommissaris, bestaan verschillende ankerpunten waarop schaalvergrotingen binnen de provincie Limburg zich kunnen enten. Een eerste ankerpunt is de indeling van het grondgebied in hulpverleningszones. De idee dat politiezones zouden kunnen samenvallen met de geografische afbakening van de drie hulpverleningszones in Limburg werd onder meer reeds geopperd in de media (zie Donckier, 2013). De drie zones situeren zich rond de volgende steden: Hasselt, Genk en Lommel. Met het Koninklijk Besluit van 2 februari 2009 tot vaststelling van de territoriale afbakening van de hulpverleningszones werd het Belgisch grondgebied ingedeeld in 35 hulpverleningszones. Vanaf 1 januari 2014 zouden de verschillende brandweerkorpsen opgaan in deze hulpverleningszones. Iedere brandweerzone krijgt één zonechef die de leiding krijgt over de verschillende korpsen binnen de zone. Dit betekent dat de interventies niet langer gebonden zullen zijn aan de gemeentegrenzen. Binnen de brandweerzones komen subzones of voorposten volgens een 'flexibele' geografische indeling. De hervorming van de civiele veiligheid steunde op drie principes: (1) de burger heeft recht op de snelste adequate hulp, (2) elke burger heeft recht op eenzelfde basisbescherming tegen een gelijke bijdrageplicht en (3) schaalvergroting is noodzakelijk. De schaalvergroting van de brandweer kwam er naar aanleiding van de vaststelling dat sommige gemeenten te kampen hadden met een tekort aan brandweertienen en een degelijke uitrusting. De schaalvergroting zou moeten leiden tot meer efficiëntie van de inzet van middelen en personeel, door bijvoorbeeld minder administratief personeel in te zetten (BVV, 2013).

Figuur 8 - Hulpverleningszones Limburg

Een tweede mogelijk ankerpunt is de indeling van het grondgebied in zorgregio's. Men zou er enerzijds voor kunnen opteren om de geografische afbakening van de politiezones te laten samenvallen met deze van de zorgregio's, of anderzijds zich baseren op het achterliggende principe van schakelen tussen verschillende schalen naargelang de behoefte van de gebruikers van de diensten.

Op 23 mei 2003 keurde de Vlaamse regering het zorgregiodecreet goed dat het Vlaamse grondgebied indeelt in hiërarchisch gestructureerde zorgregio's. De bedoeling van het decreet, dat op 28 november 2008 gewijzigd werd, was om binnen Vlaanderen een optimale spreiding van gezondheids- en

welzijnsvoorzieningen te waarborgen en de totale capaciteit van het zorgaanbod in een regio af te stemmen op de noden van die regio. Voordien was het zorgaanbod immers vooral aanbodsgestuurd. Met andere woorden, het waren de voorzieningen zelf die bepaalden waar nieuwe voorzieningen zouden worden ingeplant.

De indeling in zorgregio's is gebaseerd op drie elementen: het bevolkingsaantal, de afstand tot de voorzieningen en een analyse van invloedssferen van steden en gemeenten binnen een bepaalde regio. Op basis van 30.000 enquêtes onderzocht prof. dr. Van Hecke (KUL) naar welke centra (tussen de verschillende gemeenten) inwoners zich richten en begeven voor hun dagelijkse en gespecialiseerde behoeften (Vlaamse Gezondheidsraad, 2003). De zorgregio's kennen verschillende, maar hiërarchische indelingen: het niveau van regionale steden, de fusiegemeenten en het gemeentelijk niveau. Zo kan het aanbod geprogrammeerd worden naargelang de schaal waarop bepaalde behoeften gelengid moeten worden en kan geschakeld worden tussen verschillende zorgregio's (Vervotte, 2006).

Regionale stad	Kleine stad	Fusiegemeente	Subniveau 1	Subniveau 2
Hasselt	Hasselt	Hasselt	Hasselt	Hasselt
		Herk-de-Stad	Herk-de-Stad	Herk-de-Stad
		Lummen	Lummen	Lummen
		Halen	Halen	Halen
		Beringen	Beringen	Beringen
		Ham	Ham	Ham
		Tessenderlo	Tessenderlo	Tessenderlo
		Diepenbeek	Diepenbeek	Diepenbeek
		Kortesseem	Kortesseem	Kortesseem
		Alken	Alken	Alken
		Wellen	Wellen	Wellen
		Heusden-Zolder	Heusden-Zolder	Heusden-Zolder
		Houthalen-Helchteren	Houthalen-Helchteren	Houthalen-Helchteren
	Zonhoven	Zonhoven	Zonhoven	
Neerpelt	Neerpelt	Neerpelt	Neerpelt	Neerpelt
		Overpelt	Overpelt	Overpelt
		Hamont-Achel	Hamont-Achel	Hamont-Achel
		Peer	Peer	Peer
		Hechtel-Eksel	Hechtel-Eksel	Hechtel-Eksel

	Lommel	Lommel Leopoldsburg	Lommel Leopoldsburg	Lommel Leopoldsburg
	Bilzen	Bilzen Hoeselt	Bilzen Hoeselt	Bilzen Hoeselt
	Tongeren	Tongeren Riemst Herstappe Voeren	Tongeren Riemst Herstappe Voeren	Tongeren Riemst Herstappe Voeren
	Sint-Truiden	Sint-Truiden Nieuwerkerken Borgloon Heers Gingelom	Sint-Truiden Nieuwerkerken Borgloon Heers Gingelom	Sint-Truiden Nieuwerkerken Borgloon Heers Gingelom
Genk	Genk	Genk As Oplabbeek Zutendaal	Genk As Oplabbeek Zutendaal	Genk As Oplabbeek Zutendaal
	Maasmechelen	Maasmechelen Lanaken Dilsen-Stokkem	Maasmechelen Lanaken Dilsen-Stokkem	Maasmechelen Lanaken Dilsen-Stokkem
	Maaseik	Maaseik Kinrooi	Maaseik Kinrooi	Maaseik Kinrooi
	Bree	Bree Bocholt Meeuwen-Gruitrode	Bree Bocholt Meeuwen-Gruitrode	Bree Bocholt Meeuwen-Gruitrode

Tabel 3 - Verzorgings- en welzijnsregio's in Limburg

Uit deze indeling in zorgregio's kunnen voor wat betreft de Limburgse situatie twee opmerkelijke vaststellingen worden gedaan. Ten eerste spoort de indeling van de zorgregio's over het algemeen met de geografische afbakening van de bestaande Limburgse politiezones. De tweede vaststelling is dat indien deze geografische afbakening niet samenvalt met de bestaande politiezones, de invloedsferen zoals ze zich manifesteren binnen de zorgregio's door de burgemeesters bevestigd worden. Met andere woorden, de indeling van de zorgregio's geven goed de invloedsferen tussen verschillende gemeenten terug en vormen zo een mooi aanknopingspunt om vanuit de fluxen van inwoners tussen de gemeenten een analyse van de bestaande politiezones te maken.

4.2 BESLUIT

Na een lezing van de verschillende initiatieven en voorstellen die in de provincie genomen en uitgewerkt werden, kan besloten worden dat schaalvergroting binnen de Limburgse politiezones sterk overwogen wordt. Uit de fusievoorstellen die vanuit de betrokken politiezones, steden en gemeenten ontwikkeld werden, leren we dat een aantal zones wel degelijk de wil hebben om te fuseren of om in een intenser samenwerkingsverband verder te gaan. De wijze waarop een fusie of een samenwerkingsverband naar het terrein wordt vertaald, verschilt met betrekking tot de organisatiestructuur van voorstel tot voorstel. Wel hebben ze met elkaar gemeen dat bepaalde diensten en functionaliteiten gecentraliseerd en centraal aangestuurd worden. Ook delen ze allen de bezorgdheid over de financiële omkadering waarin de basispolitiezorg moet gerealiseerd worden. Een schaalvergroting wordt in die context dan vaak als mogelijke oplossing naar voor geschoven om niet alleen bestand te zijn tegen deze financiële druk, maar ook om beter geëquipeerd te zijn om toekomstige uitdagingen aan te gaan.

5. ONDERZOEK NAAR HET DRAAGVLAK VOOR EEN SCHAALVERGROTING IN LIMBURG

5.1 LIMBURG: EEN IDEALE PROEFTUIN VOOR SCHAALVERGROTING VAN DE LOKALE POLITIEZONES IN BELGIË?

Er zijn meerdere argumenten om deze vraag positief te beantwoorden. Op de eerste plaats heeft de provincie Limburg ondertussen een behoorlijke traditie opgebouwd op het vlak van intergemeentelijke samenwerking. Er zijn weinig beleidsdomeinen of bestuurlijke aangelegenheden te bedenken waar in Limburg niet wordt op samengewerkt. Dezelfde argumenten als deze die we hierboven beschreven, komen steeds terug: rentabiliteit, kostenbeheersing, efficiëntie, kortom het zoeken naar een win-win voor alle deelnemende partners. Die cultuur van intergemeentelijke samenwerking is klaarblijkelijk sterk genoeg om politieke en ideologische tegenstellingen te overvleugelen. Economische overwegingen geven steeds nadrukkelijker de doorslag. Tijdens het veldonderzoek in de Limburgse gemeenten viel het op hoe op een aantal plaatsen gemeente- en OCMW-diensten volop geïntegreerd worden. De argumenten daarvoor zijn telkenmale: een betere en efficiënte dienstverlening en kostenbeheersing door beheerstaken te integreren. Dat de integratie van het OCMW in het gemeentelijk dienstenaanbod nog andere voordelen heeft, hoeft geen betoog.

Een tweede pluspunt voor een schaalvergroting van de politiezones in Limburg is de afwezigheid van een grootstedelijke zone en de aanwezigheid van heel wat homogene gemeenten en zones. Een grootstedelijke zone met een navenante capaciteit en KUL-norm (Pauwels et al., 2012) zou alle verhoudingen scheeftrekken en zou niet zonder gevolg zijn voor een schaalvergroting. Een fusie zou in dat geval zeker neerkomen op een uitbreiding van het grondgebied van de grote zone en iedere vorm van intense samenwerking zou gereduceerd worden tot een uitbreiding van de dienstverlening van de grootste partner. Het behoud van de eigenheid van kleine(re) zones is in dat geval altijd gehypothecerd of men zou moeten kiezen voor een doorgedreven, op wijkniveau georganiseerde lokale politie zoals dat het geval is in Brussel-Noord. Het probleem stelt zich niet in de provincie Limburg waar men buiten de korpsen HAZODI (Hasselt/Zonhoven/Diepenbeek) en GAOZ (Genk/As/Opglabbeek/Zutendaal) geen echt grote korpsen heeft.

Een andere troef is de homogeniteit tussen de gemeenten op het vlak van de morfologie: een aantal centrumsteden, beperkt in omvang, omringd door landelijke gemeenten. Eigenlijk is er maar één groot onderscheid, namelijk dat tussen de vroegere mijnstreek met zijn specifieke samenstelling van de bevolking en een specifieke sociaaleconomische context, en de rest van de provincie. Vanuit het concept van een gemeenschapsgerichte, op maat gesneden politiezorg valt er veel voor te zeggen om dit onderscheid door te trekken in de geografische dimensie van de schaalvergrotingsprocessen. Het probleem is echter dat het gebied van de vroegere mijnstreek zich uitstrekt van west naar oost en meerdere politiezones omvat. Voor de basisfunctionaliteit 'interventie' zou dit tot gevolg hebben dat de meeste uitvalsbasisen voor de ploegen bewaard dienen te worden en dat de aanrijtiden, vooral 's nachts met een beperkt aantal ploegen op het terrein, aardig kunnen oplopen. Een vlotte mobiliteit is in Limburg geen evidentie. Drie van de vijf politiezones die zich situeren in het vroegere mijngebied, bevatten naast de vroegere mijn gemeenten ook heel wat gemeenten met een andere morfologie.

Vaak werd in de gesprekken met sleutelfiguren ook gewag gemaakt van de typische mentaliteit, eigen aan bepaalde gebieden. Zonder afbreuk te willen doen aan de specificiteit van andere regio's, kwamen drie regio's in de gesprekken steeds naar voren: het Maasland, Haspengouw en de

Limburgse Kempen. Niet geheel onlogisch gingen er stemmen op om dit gegeven mee te nemen in de geografische afbakening van de schaalvergrotingsoefening. Daartegen pleiten echter een aantal andere – belangrijke – criteria zoals de schaalgrootte, morfologie en de criminaliteit- en samenlevingsproblematiek. Dit verklaart waarom de mentaliteit van de inwoners van een bepaalde regio maar een beperkte inbreng heeft gehad bij het formuleren van de uiteindelijke voorstellen. Diverse respondenten wezen erop dat de impact van de factor ‘mentaliteit’ niet mag overdreven worden en dat het een gegeven is dat, ook in Limburg, door demografische ontwikkelingen vervaagt.

Een belangrijke troef in het schaalvergrotingsproces is de bereidheid bij tal van sleutelfiguren om een concreet schaalvergrotingsproject uit te werken en op te starten. Na de fusie van Lanaken en Maasmechelen zijn ondertussen drie andere projecten opgestart. Een eerste project betreft de fusie van de zone West-Limburg met de zone Beringen/Ham/Tessenderlo. We hebben eerder beschreven hoe dit fusieproject finaal is gestrand op louter financiële gronden. De uitwerking van het project is op zich meer dan waardevol en kan zeker aangewend worden in een minder verregaand schaalvergrotingsproject. De twee andere projecten – het fusieproject HAZODI/Sint-Truiden, Gingelom, Nieuwerkerken/Kanton Borgloon en het fusieproject GAOZ/Houthalen-Helchteren – staan momenteel even ‘*on hold*’ maar zijn qua uitwerking in een verregaand stadium. Het heeft in het kader van dit project niet veel zin om uitgebreid te blijven stilstaan bij de redenen waarom de beide fusieprojecten zijn stilgelegd. In het geval van het project HAZODI/Sint-Truiden, Gingelom, Nieuwerkerken/Kanton Borgloon spelen andere factoren een rol dan bij het project GAOZ/Houthalen-Helchteren. In de beide projecten wordt een strikte timing gehanteerd. Dit zorgt altijd voor enige spanning omdat niet elke partner in staat is om dat ritme aan te houden en het gevoel ontstaat dat men te snel gaat en niet altijd de nodige tijd neemt voor overleg en het uitpraten van de onvermijdelijke meningsverschillen. Vaak wordt dit door de kleinste partner beschouwd als een gemis aan respect voor de eigenheid van de kleinere zones. Zoals eerder aangegeven, hangt dit sterk samen met de interne dynamiek die elke zone heeft gekend sedert de opstart van de politiehervorming. We hebben niet de indruk dat de problemen in het GAOZ/Houthalen-Helchteren-project onoverkomelijk zijn. Dat ligt misschien anders bij het andere project waar zich eerder een probleem stelt met het draagvlak voor de meest verregaande vorm van schaalvergroting, *in casu* een fusie. Hoe dan ook, voor beide projecten geldt nu al dat het geleverde denkwerk meer dan bruikbaar is voor deze en andere projecten van schaalvergroting, zelfs al zijn ze minder verregaand dan een fusie. Hetzelfde geldt voor de ervaringen die men heeft opgedaan in het fusieproject Lanaken-Maasmechelen. Ook het voorstel dat arrondissementscommissaris Jo Wiertz uitwerkte is waardevol. Er heerst een stevige dynamiek inzake schaalvergroting in Limburg. Het feit dat daarbij politieke afwegingen een rol spelen, hoeft echt niet als negatief bestempeld te worden. Schaalvergroting is altijd een politieke beslissing, zeker in de context van vrijwilligheid waarbinnen deze projecten verlopen.

De schaalvergroting van de Limburgse politiezones wordt ook begunstigd door de toekomstige schaalgrootte van de gerechtelijke arrondissementen. Voornamelijk is niet geweten of men het toekomstig gerechtelijk arrondissement nog zal onderverdelen in twee afdelingen. Strikt genomen lijkt deze noodzaak niet aanwezig. In tegenstelling tot een aantal andere nieuwe gerechtelijke arrondissementen, heeft men in Limburg geen noemenswaardig verschillend bovenlokale situatie die een geïndividualiseerde parketaanpak, anders dan die op zonaal niveau, noodwendigen. Meer zelfs, de afstemming en integratie van het opsporing- en vervolgingsbeleid tussen het lokale en het federale niveau moet in het nieuw gerechtelijk arrondissement Limburg naadloos kunnen verlopen.

Vermits de federale politie de nieuwe indeling van het justitielandschap volgt, zal dit er ook toe leiden dat in de toekomst de gespecialiseerde politiezorg en -steun op een eenduidige manier zal verlopen. Dit belet niet dat voor specifieke criminaliteitsfenomenen, ook op het vlak van gespecialiseerde politiezorg, maatwerk kan worden geleverd. Nagenoeg alle respondenten verklaren zich akkoord met de stelling dat lokale recherche voor een gedeelte bovenzonaal moet worden ingezet om een geïntegreerde aanpak toe te laten van criminaliteitsfenomenen die door meerdere zones worden gedeeld – denk aan rondtrekkende dadergroepen en bepaalde vormen van druggerelateerde criminaliteit. Dit biedt perspectieven voor een verregaand, uitgebouwd, synergetische werking met de federale gerechtelijke politie. Het zal toelaten om op een gerichte wijze, met een afdoende politiecapaciteit en een eenduidige gerechtelijke aansturing, een efficiënte en effectieve criminele politiek te voeren.

De evidente voordelen van de reorganisatie van de federale politie voor de schaalvergroting op lokaal niveau stellen zich ook op het vlak van de bestuurlijke politie. De Dirco's van Hasselt en Tongeren zitten nu al samen, werken en overleggen samen en effenen op die manier het terrein voor de ene Dirco die overblijft na de opstart van de hervorming. Het valt nog te bekijken wat de nieuwe rol van de Dirco wordt eenmaal de niet-operationele steun gedeconcentreerd in de plaats zal zijn gesteld. De aanlevering door de federale politie van operationele steun zal hoe dan ook behartigd worden door de Dirco. Het zal afhangen van de middelen van de federale politie of men op dit vlak, in synergie met de lokale zones, schaalvergrotingseffecten kan genereren. De afgelopen jaren kende de federale politie grote problemen om haar steuntaken volwaardig op te nemen. Het gevolg was een lastenverschuiving in de richting van het lokale niveau (De Schepper & Van Heddeghem, 2012; Mulleners, 2012), met een bijhorende bijstelling van de organisatie en de middelen op lokaal niveau. De optimalisering van de federale politie voorziet in verruimde middelen en capaciteit voor spoorweg- en scheepvaartpolitie en een sterkere gedeconcentreerde inzet van deze diensten. Ook dit moet de geïntegreerde werking tussen de federale en de lokale component ten goede komen en kan, in een concept van grotere samenwerkingsverbanden op lokaal niveau, schaalvergroting realiseren. Het moet ook de ambitie zijn om, op het niveau van het nieuw arrondissement, de openbare ordehandhaving via de gehypothekeerde capaciteit bijna volledig door de Limburgse politiezones en het Interventiekorps te laten gebeuren, enkele uitzonderlijke evenementen buiten beschouwing gelaten. Deze ambitie kan maar gerealiseerd worden wanneer de bestaande politiezones in schaalvergroting gaan.

Er zijn met andere woorden tal van goede argumenten die ervoor pleiten dat de Limburgse politiezones in schaalvergroting zouden gaan. Op basis van onze documentenanalyse en onze gesprekken met de respondenten valt het op dat de troeven waarover Limburg beschikt ook als zodanig door het beleidsniveau en het werkveld worden ervaren en gedeeld.

Zijn er dan geen knelpunten of bedreigingen die de troeven op termijn zouden kunnen neutraliseren, laat staan overvleugelen? Er zijn zeker geen knelpunten die specifiek zijn voor de Limburgse politiezones. Eigenlijk zien we twee structurele problemen die kenmerkend zijn voor het Belgisch politielandschap na de Octopushervorming.

Op de eerste plaats is er de samenstelling van de politiezones. We hebben er eerder al op gewezen dat men de beleidsverantwoordelijken op gemeentelijk niveau, bij de vorming van de politiezones, veel vrijheid heeft gegeven (Mulleners, 2012). Het heeft geleid tot veel kleine zones en tot een

samenstelling van meergemeentezones waarbij politieke affiniteiten en verhoudingen een grote rol hebben gespeeld (Ponsaers et al., 2012a). Het was zeker niet de grootste zorg om tot een homogene meergemeentezone te komen die vooral gemeenten zou verenigen die gericht zijn op dezelfde centrumstad of -gemeente en, qua morfologie, sterk vergelijkbaar zijn met elkaar. Dat laat zich ook merken in een aantal meergemeentezones in Limburg. Het verklaart waarom een aantal respondenten onomwonden een defusie van bepaalde zones voorstellen om nadien, in het kader van de schaalvergroting, nieuwe zones te vormen met gemeenten die onderling veel coherenter zijn. Of dit een wenselijk en/of haalbaar voorstel is, zullen we bespreken in een volgend hoofdstuk.

Een tweede bedreiging die een hypothese legt op bepaalde scenario's van schaalvergroting – *in casu* een fusie – is de zeer ongelijke verhouding gemeentelijke dotatie/federale dotatie tussen gemeenten en zones van hetzelfde type. De omvang van de federale dotatie werd bij de opstart van de politiehervorming onder andere bepaald door de al dan niet aanwezigheid van een rijkswachtbrigade op het grondgebied van de gemeente. Wie in dat geval was, kreeg een stevige federale dotatie en kon de eigen inbreng, via de gemeentelijke dotatie, tot redelijke proporties beperkt houden. Het was een logische en onvermijdelijke, maar niet altijd rechtvaardige financiering. Vaak betrof het gemeenten die in het verleden ook 'teerden' op de politiezorg betaald door de staat en hun eigen inspanningen beperkten tot één of enkele veldwachters. Door het feit dat men aan het financieringssysteem van de politiezones tot op heden nooit heeft willen of durven raken, voelen de gemeenten en zones die het moeten stellen met een beperkte federale dotatie zich nog meer tekort gedaan dan bij de opstart van het bestaande financieringssysteem. De situatie is ondertussen veranderd want een aantal rijkswachters zijn niet langer actief in de zone die voor hen nog steeds dezelfde financiering krijgen.

Figuur 9 geeft de situatie in de respectievelijke gemeenten/zones van Limburg weer.

Figuur 9 - Dotaties per inwoner lokaal – federaal 2012

De ervaringen met het fusieproject West-Limburg – Beringen/Ham/Tessenderlo leert dat men deze verschillende financiële situatie tussen de zones niet mag onderschatten. Te grote distorsies tussen de zones op het vlak van de verhouding gemeentelijke dotatie/federale dotatie zorgen in de huidige moeilijke financiële situatie waarin de gemeenten verkeren, voor een bijna niet te overbruggen kloof. Een blik op voorliggende kaart maakt dit duidelijk. Zoals eerder aangegeven, is het ondenkbaar dat men bij een fusie van gelijkaardige gemeenten en zones financiële onevenwichten onaangeroerd zou laten (Mulleners, 2012). Dat ligt anders voor andere, minder verre gaande vormen van schaalvergroting (zie verder).

5.2 RESULTATEN

In dit luik presenteren we de resultaten van de analyse op basis van de interviews. Zoals eerder in het methodologisch luik vermeld, is het mogelijk om patronen binnen de verzamelde data te identificeren. Deze patronen worden bovendien versterkt door de *datasaturatie* die zich tijdens het veldonderzoek voordeed.

5.2.1 EEN BREDE CONSENSUS OVER HET DRAAGVLAK EN DE RANDVOORWAARDEN

Vooraleer stil te staan bij de resultaten van de bevraging van de sleutelfiguren, is het aangewezen om een aantal algemene vaststellingen te maken.

Op de eerste plaats verdient het meer dan een vermelding dat alle gesprekken verliepen in een open en constructieve sfeer. Niemand van de aangezochte sleutelfiguren heeft een gesprek geweigerd en de ontvangst was bijzonder gastvrij en hartelijk. De Limburgse gesprekspartners hebben de reputatie van hun provincie alle eer aan gedaan.

Op één onderhoud na, dat wegens onoplosbare agendaproblemen telefonisch plaatsgreep, waren het steeds *face-to-face* gesprekken. Dat was een bewuste keuze om de wederzijdse beïnvloeding en de informele groepsdruk, eigen aan een groepsgesprek, te vermijden. De topiclijst vormde de leidraad van de gesprekken zonder dat er strak de hand werd aan gehouden. Wat aan bod kwam was wat de gesprekspartner wilde aanbrengen in het gesprek. De hoofdbedoeling was immers nagaan wat de gesprekspartner dacht over schaalvergroting en wat het draagvlak voor schaalvergroting precies inhield voor hem of haar. Het feit dat volle anonimiteit werd geboden voor de gedane uitspraken werd gewaardeerd, maar het dient aangestipt dat de meeste gesprekspartners ronduit stelden dat ze er geen probleem mee hadden dat hun mening publiek zou worden. Daar onze opdracht uiteindelijk het aftoetsen van het draagvlak voor schaalvergroting was, leek het ons niet relevant om gedane uitspraken op te sommen en hebben we er bijgevolg toch aan gehouden om de confidentialiteit van de gesprekken absoluut te houden.

In tweede orde zijn we ook de mening toegedaan dat het hier de eerste fase betreft van een proces van schaalvergroting dat zich, later, verder zal concretiseren in samenwerkingsverbanden. Bepaalde citaten, bijvoorbeeld over de politiezones waarmee men bij voorkeur wel of niet wil in schaalvergroting treden, zouden het proces nodeloos kunnen verstoren. Het is in dat verband goed om er nogmaals aan te herinneren dat elke vorm van schaalvergroting steunt op pure vrijwilligheid. Geen enkele zone kan tot schaalvergroting worden verplicht.

Daarbij aansluitend willen we een tweede vaststelling naar voren schuiven: geen enkele burgemeester of korpschef zegt 'neen' tegen schaalvergroting. Enkele burgemeesters en korpschefs hebben ons toevertrouwd dat ze niet onmiddellijk vragende partij zijn voor een schaalvergroting. In één beweging voegen ze er echter aan toe dat ze niet zouden dwarsliggen over samenwerkingsverbanden, voor zover, tenminste, bepaalde randvoorwaarden worden gerealiseerd. Het laatste geldt echter voor alle burgemeesters en korpschefs. Allemaal stellen ze randvoorwaarden en dat lijkt ons ook niet meer dan normaal.

Derde, belangrijke, vaststelling: bij de burgemeesters heerst weinig tot geen enthousiasme voor een fusie. Nagenoeg alle burgemeesters zijn, in deze fase van het nadenken over schaalvergroting,

terughoudend over het concept ‘fusie van politiezones’. De uitzonderingen zijn die burgemeesters die betrokken zijn bij fusiegesprekken, zij het lang niet allemaal. Iedereen weet dat de twee projecten, het project ‘GAOZ/Houthalen-Helchteren’ en het project ‘HAZODI, Sint-Truiden/Gingelom/Nieuwerkerken en Kanton Borgloon’, inmiddels “*on hold*” werden gezet. Het is ons aanvoelen dat meerdere factoren deze beslissing in de hand hebben gewerkt. Ongetwijfeld heeft ons onderzoek daar in meegespeeld, wat ook logisch is. Men kan zich voorstellen dat men de uitkomst van het onderzoek naar het draagvlak wil afwachten vooraleer verder te gaan op de ingeslagen weg. Dit is zeker het geval voor de partners die niet ten volle overtuigd zijn van de ingeslagen weg en die zijn er bij de twee projecten – zij het om uiteenlopende redenen. In beide projecten heeft men tot op heden, met een strak tijdschema en aan een hoog tempo gewerkt en besprekingen gevoerd. Dat is zeer verdedigbaar omdat het risico groot is dat de fusiegesprekken verwateren en uiteindelijk dood lopen. Het is echter normaal dat niet elke partnerzone, in de specificiteit van de situatie waarin de betrokken zone soms verkeert, zich goed voelt bij dat hoge tempo en dus snakt naar een adempauze die toelaat even alles te laten bezinken. Dit hoeft zeker niet het einde te betekenen van beide projecten.

Buiten de beide projecten hebben we maar twee burgemeesters ontmoet die echt voorstander zijn van een fusie. Alle andere burgemeesters zijn voorstander van schaalvergroting onder de vorm van een verregaande samenwerking op alle domeinen en onderdelen van de organisatie en de werking waar de opportuniteiten zich aandienen. Het valt echter op dat geen enkele van deze burgemeesters op middellange termijn een fusie uitsluit. Op korte termijn kiest men voor een minder verregaande en vooral minder formalistische vorm van schaalvergroting. De ervaringen in de enige fusiezone van het land, Lanaken-Maasmechelen, leren dat een fusieproces al snel enkele jaren in beslag neemt vooraleer men echt staat waar men wil staan. Blijkbaar schrikt dat toch wat af en willen de vele voorstanders van schaalvergroting sneller de voordelen benutten.

Bij de korpschefs van de lokale politie ligt dit anders en zijn de meningen veel meer verdeeld. Een aantal korpschefs kiest voluit voor een fusie met liefst meerdere politiezones. Een even grote groep van korpschefs stelt zich meer terughoudend op. Zonder dat het werd uitgesproken, is het niet uitgesloten dat de professionele perspectieven hier een rol spelen. Wat zeker bij deze laatste groep speelt is realisme. Zij weten dat er, politiek gezien, bij de burgemeesters sowieso geen draagvlak is voor een fusie en dat het de burgemeesters zijn die beslissen.

Geografisch bekeken stelt men gelijkaardige standpunten vast. Een aantal burgemeesters pleit ervoor om de schaalvergroting van de politiezones *gedeeltelijk* te laten samenvallen met de brandweerzones. We benadrukken *gedeeltelijk* omdat men duidelijk meer politiezones in schaalvergroting wil dan dat er brandweerzones zijn, zeker op korte termijn. Dezelfde redenering wordt gevolgd voor de zorgregio’s. Op het einde van dit rapport stellen we een groot aantal scenario’s voor wat de geografische afbakening betreft van de politiezones die zouden kunnen samenwerken in een schaalvergrotingsverband. Al deze scenario’s werden ons aangereikt door onze respondenten en hebben in die zin een draagvlak.

De korpschefs die voorstander zijn van een fusie tussen een behoorlijk aantal politiezones laten zich leiden door andere overwegingen. Zij weten perfect wat ze met die organisatie zouden willen bereiken en hebben een scherp zicht op hoe zij, in voorkomend geval, de politiezorg zouden organiseren. Anders gezegd, zij kijken vanuit een duidelijk afgebakende politiefilosofie naar een fusie

en hebben een goed beeld van hoe zij hun organisatie moeten neerzetten om hun doelstellingen te bereiken. Dat blijkt overduidelijk uit de documenten die ons werden bezorgd over zowel de lopende fusieprojecten, als over concrete voorstellen die nog niet werden besproken. Het is evenmin een toeval dat de voorstanders van een geografisch omvangrijke fusie die tevens een behoorlijke capaciteit garandeert, te vinden zijn bij de korpschefs van de huidige grotere zones.

Een volgende, vierde, vaststelling heeft betrekking op de grote congruentie van de uitspraken van de respondenten. Er is eenzelfde zienswijze op schaalvergroting. De randvoorwaarden om in schaalvergroting te gaan zijn bij de overgrote meerderheid van de burgemeesters en korpschefs dezelfde. De lokale verankering is voor iedereen een *conditio sine qua non*. Nagenoeg alle respondenten kijken op dezelfde wijze aan tegen het politiecollege, de politieraad en de zonale veiligheidsraad. Ze delen dezelfde verwachtingen ten aanzien van de federale politie en van de provincie. Die eensgezindheid is niet onlogisch. Het toont aan dat, na meer dan tien jaar, de politiehervorming bij de direct betrokkenen een verworvenheid is geworden. Men kijkt op een realistische wijze aan tegen de minpunten en men heeft een vrij helder idee hoe deze kunnen worden weggewerkt. Men is zich ten volle bewust van de sterke punten van het Belgisch politiemodel: een stevige lokale verankering, een *bottom-up* veiligheids- en politiebeleid, een sterke interactie tussen de korpschefs van de lokale politie en de gezagsoverheden, burgemeesters en procureur des Konings (de 'driehoek') als waarborg voor een gemeenschapsgerichte en democratisch gecontroleerde politiezorg. Dit alles wil men bewaard zien naar de toekomst toe, ook in een context van schaalvergroting die men als noodzakelijk ervaart.

Een laatste vaststelling heeft betrekking op de uitkomst van de gesprekken met de andere bevroegde actoren. Hun analyse vertrekt vanuit hun invalshoek maar het valt op hoe ze zich inschrijven in het concept van de schaalvergroting. De bevroegde vertegenwoordigers van de federale politie beseffen ten volle dat hun ondersteuning van de lokale politiezorg anders en beter moet en zien heel wat opportuniteiten in de op til zijnde hervorming van de federale politie. Vooral de deconcentratie van de steun en de schaalvergroting bij de federale politie zou een positief effect moeten genereren op de onderlinge afstemming en dus de geïntegreerde werking ten goede moeten komen. De vakbonden van hun kant kijken – terecht – naar de belangen van het personeel en willen dat er bij een schaalvergrotingsoperatie voldoende aandacht uitgaat naar het human resources-beleid. In het overlegmodel is hun inbreng onmisbaar.

Tot slot deze algemene conclusie: alle respondenten zijn het erover eens dat een schaalvergroting **maatwerk** is, zowel naar de vorm als naar de inhoudelijke invulling en de geografische afbakening.

5.2.2 DE BURGEMEESTERS: GROTE EENSGEZINDHEID OVER DE TE VOLGEN WEG

We zetten de voornaamste stellingen en bemerkingen van de burgemeesters op een rij. Teneinde een precies antwoord te krijgen op de vraag of zij vragende partij zijn voor schaalvergroting, werd bij de aanvang van elk gesprek toelichting gegeven bij de verschillende vormen van samenwerking, tot en met de fusie, die onder het begrip schaalvergroting vallen. We hebben in het voorgaande punt al gesteld dat, op enkele uitzonderingen na, de burgemeesters, op korte termijn, geen fusies van politiezones wensen, maar voorstander zijn van een intensieve, gebonden samenwerking.

Over samenwerking en randvoorwaarden

In dit verband zijn er nog een aantal uitspraken het vermelden waard. Een fusie mag nooit starten op basis van negatieve motieven zoals financiële problemen, geen korpschef vinden of lastenspreiding. Transparantie in de besluitvorming en in het procesmatig verloop van de fusiegesprekken is essentieel om het fusieproces tot een goed einde te brengen. Het vertrouwen tussen de fusiepartners is een noodzakelijke randvoorwaarde. Een fusie neemt al snel enkele jaren in beslag en is definitief. Een fusie zet een grote druk op de korpscultuur. De bestaande korpscultuur versmelten tot en – uiteindelijk – vervangen door een nieuwe korpscultuur is een grote uitdaging die tijd vergt maar essentieel is. Tot slot hebben een aantal burgemeesters er toch op gewezen dat een kostenbesparing bij een fusie bepaald illusoir is. Een fusie start wel met de intentie van een kostenbesparing, maar na verloop van tijd ziet men de kosten stijgen (zie ook 3.3). Daarom zijn de burgemeesters in overgrote meerderheid vragende partij voor een zo verregaand mogelijke samenwerking. Het moet wel gaan om een ‘gebonden’ samenwerking. Dit wil zeggen dat de beslissing tot samenwerking, de modaliteiten van de samenwerking, de verbintenissen die de zone op zich neemt en de overeengekomen tegenprestaties verankerd worden in de politieke besluitvorming en vertaald in het document dat de engagementen van de lokale politie reflecteert, met name het zonaal veiligheidsplan. Deze laatste optie werd voorgelegd aan de respondenten en genoot een brede instemming. Als we verder in deze tekst schrijven over schaalvergroting, is het deze vorm van samenwerking die bedoeld wordt.

Zoals eerder aangegeven zijn maar weinig burgemeesters geen vragende partij voor schaalvergroting. De meeste zijn het wel en enkele zelfs zeer uitgesproken. Alle onderdelen (*front-* en *back-office*) kunnen daarbij op tafel komen. Het moet wel een coherent geheel blijven en het mag geen onoverzichtelijk geheel van geïsoleerde maatregelen zijn zoals dat het geval is met de samenwerkingsprotocollen op basis van de PLP 27 (cfr. *supra*). De grotere zones kunnen de motor zijn in het schaalvergrotingsproces. We hebben kunnen vaststellen dat het inderdaad zo is. De gecumuleerde randvoorwaarden voor een schaalvergroting zijn:

1. een efficiëntere en betere dienstverlening die zich onder andere vertaalt in meer politieaanwezigheid en korte aanrijtijden;
2. minstens het behoud van de nabijheidspolitie op het niveau dat men nu heeft en het liefst een uitbreiding van de nabijheidspolitie, onder andere via de wijkwerking;
3. schaalvergroting moet zorgen voor een betere beheersing van de kosten. Politiezorg mag niet meer – en liefst minder – kosten en de rendabiliteit van wat men investeert in politiezorg moet hoger;
4. schaalvergroting moet er toe leiden dat de politiezones specialismen kunnen opbouwen.

Sommige burgemeesters van een kleine gemeente die deel uitmaakt van een meergemeentzone en die nu genieten van een behoorlijk niveau van politiezorg, hebben de vrees geuit dat zij in een schaalvergroting niet meer aan hun trekken zullen komen en er qua niveau van politiezorg op achteruit zullen gaan. Dit belet niet dat zij oog hebben voor de manifeste voordelen van een schaalvergroting. Het gaat meer om hun stem in het geheel van de politiewerking en over de onzekerheid om te kunnen behouden wat ze nu hebben. De burgemeesters van kleinere gemeenten willen niet dat de politionele dienstverlening bij een schaalvergroting vermindert. Daarom pleiten ze voor het behoud van een politiepost of aanspreekpunten van waaruit de wijkwerking opereert. Sommigen willen de wijkpolitie huisvesten bij de gemeentelijke administratie. Dit om dezelfde redenen waarom ook het OCMW op een aantal plaatsen wordt geïntegreerd met de gemeentelijke administratieve diensten: een synergetische werking en meer efficiëntie in de afhandeling van individuele dossiers die meer behoeven dan een politionele tussenkomst. Bovendien kunnen tal van *back-office* diensten en -activiteiten samen worden geregeld wat de kostenbeheersing begunstigt. Alle burgemeesters zijn het erover eens dat op de wijkwerking niet mag worden bespaard. De nabijheidspolitie is voor hen de emanatie van de gemeenschapsgerichte politiezorg en een pijler in het integraal en geïntegreerd veiligheidsbeleid op lokaal niveau waarin de burgemeester een hoofdactor is.

Zoals eerder aangehaald wensen heel wat burgemeesters dat er, geografisch bekeken, bij het samenbrengen van politiezones in een intensief samenwerkingstraject rekening wordt gehouden met de indeling van de toekomstige brandweerzones, zij het niet zo omvangrijk. In elk geval wil men ook inhoudelijk de synergie maken tussen de politiezones in schaalvergroting met de hulpverleningsregio's en de zorgregio's. Dit moet het integraal en geïntegreerd veiligheidsbeleid ten goede komen. Bepaalde burgemeesters denken in dit verband aan een veiligheidshuis.

Het heterogeen financieel landschap bij de lokale politie in Limburg maakt het er niet eenvoudig op. Het is natuurlijk niet zo dat elke gemeente in een gefuseerde zone evenveel financieel dient bij te dragen, maar de huidige situatie verder zetten is, in geval van fusie, evenmin een evidentie. Als de lat inzake federale dotatie niet gelijk kan worden gelegd – wat inderdaad het geval is – wordt een fusie zeer moeilijk. Een lastenspreiding over de partnergemeenten is evenmin evident, zo leert de fusie-ervaring tussen de politiezones West-Limburg en Beringen/Ham/Tessenderlo. Een intensieve samenwerking wordt minder gehinderd door het financieel heterogeen landschap. Men stapt immers in de samenwerking met de bestaande middenstroom. Wie meer en een betere dienstverlening wil, moet bereid zijn om financieel meer bij te dragen. Een behoud van de bestaande dienstverlening, wetende dat er zeker geen sprake is van een volwaardige basispolitiezorg, is evenmin een optie omdat dan terecht dient bijgesprongen te worden door de aanpalende zones zonder dat er sprake is van wederkerigheid.

Een schaalvergroting onder de vorm van een gebonden intensieve samenwerking kan maar werken als de korpschefs hun beleid en werking echt op elkaar afstemmen. Daarvoor is de homogeniteit op morfologisch vlak tussen de deelnemende gemeenten en zones zo belangrijk. Een schaalvergroting onder die vorm kan ook de cultuur van de diverse korpsen in het samenwerkingsverband positief beïnvloeden. Het zou wenselijk zijn om de schaalvergrotingsprocessen te ondersteunen door een parallelle opleiding en vorming verzorgd in de provinciale politieschool.

Over gerechtelijke en bestuurlijke politie

De Limburgse burgemeesters hebben een eensluidende en uitgesproken visie op de wijze waarop de lokale politie in een context van schaalvergroting best zou functioneren en worden georganiseerd. Ze zijn het eens dat de lokale recherche, voor een gedeelte, bovenzonaal moet worden ingezet om, in synergie met de federale gerechtelijke politie, criminele fenomenen aan te pakken die per definitie bovenzonaal zijn (zie *supra*). De procureur des Konings zal dan zijn opsporingscapaciteit kunnen optimaliseren in functie van een gericht opsporingsbeleid. Het geloof van de burgemeesters in de meerwaarde van de geïntegreerde politie blijft groot en hun verwachtingen ten aanzien van de aangekondigde hervormingen bij de federale politie zijn navenant. De deconcentratie van de steun op het nieuwe arrondissementele niveau zou ertoe moeten leiden dat op de cruciale steunfuncties – personeel, logistiek, ICT en financiën – eindelijk een vraaggerichte steun kan worden geleverd. Een gedeconcentreerde steun zal een sterke impuls geven aan schaalvergrotingseffecten, zowel in termen van efficiëntie als in termen van besparing. De verhoging van de efficiëntie verwacht men ook van de samenwerking tussen de ééngemaakte federale gerechtelijke politie en de bovenzonaal opererende lokale recherche.

In het domein van de bestuurlijke politie dienen zich eveneens opportuniteiten aan. Zoals eerder aangegeven, wil men ertoe komen dat het leveren van hycap zich in de toekomst beperkt tot het nieuwe arrondissement, enkele uitzonderingen niet te na gesproken. Een schaalvergroting onder de vorm van een gebonden, verregaande samenwerking, maakt het mogelijk om het leveren van HyCap beter te organiseren dan nu het geval is. Met de hervorming van de federale politie blijft één Dirco over in het nieuwe gerechtelijk arrondissement. Dit moet de organisatie van de HyCap en ook van de operationele steun faciliteren. Het pleit voor de beide Limburgse Dirco's dat ze niet op de implementatie van de hervorming hebben gewacht om samen, van op een gedeelde locatie, hun taken in te vullen.

Een ander domein is dat van de bestuurlijke handhaving waar zich tal van nieuwe initiatieven ontwikkelen. Enkele burgemeesters willen via dit kanaal de ingroei van criminele organisaties in het lokaal sociaaleconomisch weefsel tegengaan. Dit is een strategie die in Nederland al jaren met succes wordt toegepast via, onder andere, de BIBOB-wetgeving⁴. Ook burgemeesters buiten Limburg hebben plannen in die richting. De expertise die in de centrale diensten van de federale politie aanwezig is, moet worden doorgeleid naar het lokale niveau.

Alle burgemeesters zijn het erover eens dat een schaalvergroting hand in hand moet gaan met een lokale verankering van het politie- en veiligheidsbeleid. Dit gaat voor een belangrijk gedeelte over de wijkwerking, maar er is meer. De specificiteit van de gemeente, de bijzondere aandachtspunten op het vlak van leefbaarheid en veiligheid dienen, in lijn met het concept van gemeenschapsgerichte politiezorg, opgenomen te worden binnen alle basisfunctionaliteiten en verankerd te worden in het zonaal veiligheidsplan.

⁴ Wet van 20 juni 2002, houdende regels inzake de bevordering van integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur met betrekking tot beschikkingen of overheidsopdrachten.

Over het politiecollege en de politieraad

Wat de politionele beleidsorganen betreft, zijn de burgemeesters eensgezind tevreden over het politiecollege. Ook de burgemeesters van kleinere gemeenten weten zich betrokken en gekend binnen dit orgaan. Bijna even eensgezind zijn de burgemeesters negatief over de politieraad die ze omschrijven als een duur forum zonder veel toegevoegde waarde voor het politiebeleid. In het voorstel van een schaalvergroting met verregaande samenwerking blijven de politieraden van de samenwerkende politiezones hun huidige rol verder spelen. Bij een fusie ligt dat anders en komt men al onvermijdelijk tot een gewogen samenstelling van de politieraad wat de inbreng van kleinere gemeenten beperkt tot een niveau dat door sommige burgemeesters wordt bestempeld als een miskennis van de gemeentelijke specificiteit en inbreng. De zonale veiligheidsraad kan rekenen op meer bijval, al dient te worden aangestipt dat het potentieel van dit orgaan niet altijd wordt benut op de wijze zoals de Octopuswetgever het had voorzien.

Over de Euregio Maas-Rijn en de provincie

De burgemeesters van Noord-, Oost- en Zuid-Limburg zijn vragende partij om de realiteit van de Euregio Maas-Rijn in de schaalvergrotingsoefening mee te nemen. Deze gebieden ondervinden de effecten van criminele en andere overlastfenomenen die wortelen in of versterkt worden binnen de Euregio Maas-Rijn (Fijnaut & De Ruyver, 2008). Ook al staat de structurele samenwerking binnen de Euregio momenteel op een laag pitje, toch vindt men dat men het niet kan maken om dit onbesproken te laten, zeker nu Nederland volop inzet op de in-de-plaats-stelling van de nationale politie.

Tot slot is er de rol van de provincie. Anders gesteld: welke rol zien de burgemeesters voor de provincie weg gelegd in deze schaalvergrotingsoefening? Het antwoord is eenvoudig en eenduidig: de provincie moet faciliteren, masseren, desgevraagd coördineren, maar zeker niet sturen. De gouverneur kan een zeer belangrijke rol spelen op voorwaarde dat hij zich boven de verhoudingen plaatst. Bijkomend ziet men een rol voor het provinciale niveau weggelegd om de gezamenlijke aankoop van gespecialiseerde uitrustingen en materiaal mee te organiseren.

5.2.3 DE KORPSCHEFS: DUIDELIJKE STELLINGNAME

Over samenwerking en randvoorwaarden

Korpschefs bevragen over een politieel onderwerp als schaalvergroting levert altijd een gemengde uitkomst op. Er zijn korpschefs die vlot abstractie maken van het gegeven dat de beslissing tot schaalvergroting vooral een politieke beslissing is en hun mening geven. Ze kijken dan als politiedeskundige naar de mogelijkheden om een stevige organisatie neer te zetten die voldoet aan alle vereisten van een efficiënte politieorganisatie. De kostenfactor komt daarbij niet op de eerste plaats. Deze groep van korpschefs is voorstander van een fusie met alles erop en eraan. Geen half werk, maar een nieuwe organisatie met een volledige vermenging van de bestaande kaders en de uitbouw van een nieuwe korpscultuur. Ze vinden een schaalvergroting onder de vorm van verregaande samenwerking te vrijblijvend en kiezen voor een duurzame situatie via een fusie. Een fusie levert ook wat op voor de kleinere zones en gemeenten die er deel van uitmaken. Vaak zullen zij dan wel kunnen genieten van bepaalde specialisaties die in de stad, waarmee men fuseert, aanwezig zijn. Het ondertussen klassieke voorbeeld is de jurist, gespecialiseerd in personeelsaangelegenheden. Vijf tot zes politiezones ziet deze groep als het absolute maximum. Eigenlijk komt men dan uit bij Limburg-Noord, Maasland, Limburg-Zuid, Limburg-West en dan nog het centrum dat, om traditioneel politieke redenen, opgesplitst is in twee zones. Zij pleiten voor zones met een driehonderdtal fulltime equivalenten, in staat om een vol- en hoogwaardige politiezorg te leveren en waar generalisme en specialismen naast elkaar kunnen worden opgebouwd. Hun visie op nabijheidspolitie reikt verder dan de wijkpolitie maar, omgekeerd, vinden ze ook dat men van de wijkteams geen verlengstuk van de interventie moet maken.

De andere groep van korpschefs kijkt naar de politieke realiteit en laat zich leiden door de wetenschap dat de overgrote meerderheid van de burgemeesters, zeker de burgemeesters van kleinere zones en gemeenten, niet willen weten van een fusie. Zij zijn best tevreden met een schaalvergroting onder de vorm van een intense samenwerking. Een intense samenwerking vereist een afstemming van de werking. Het voorbeeld dat in dit verband werd gegeven is een officier van gerechtelijke politie en/of een officier van bestuurlijke politie die in een dergelijk samenwerkingsverband zou functioneren voor meerdere zones.

Hoe ver een verregaand samenwerkingsverband kan reiken, wordt bepaald door de opportuniteiten die zich aandienen. De randvoorwaarden bij schaalvergroting zijn:

1. het ruimtelijk aspect: met welke zones kan men een politiezorg organiseren die onder andere naar aanrijtijden toe, functioneel mag genoemd worden;
2. de bedrijfseconomische schaaffecten;
3. een hogere kwaliteit van dienstverlening;
4. ook het 'human resources'-aspect mag niet verwaarloosd worden. Het personeel moet opportuniteiten zien in de schaalvergroting en moet bereid zijn om zich in te schakelen in de realiteit van een schaalvergroting. Dit impliceert dat men betrokken wordt bij het proces van schaalvergroting en 'meegroeit' in de nieuwe organisatie en cultuur;
5. om capaciteitswinst te boeken en de schaaffecten te realiseren mag men niet meegezogen worden in een toename van nieuwe taken en opdrachten vanuit de logica "men kan meer aan, dus verwacht men meer". Onvermijdelijk komt men dan bij het – ondertussen oude – verhaal van het kerntakendebaat dat al zo lang gevraagd en aangekondigd werd, maar tot op

heden nog nooit ernstig en grondig gevoerd. Als men nieuwe opdrachten krijgt, is de vooropgestelde capaciteitswinst snel weg.

Wat de verregaande samenwerking betreft, willen alle korpschefs dat het gaat om een gebonden en geen vrijblijvende samenwerking. Een schaalvergroting moet vertrekken vanuit het concept van integrale veiligheid. Bij de geografische uitbouw van een schaalvergroting moet men werken vanuit de centrumsteden en dan proberen morfologisch zo homogeen mogelijke entiteiten op te bouwen.

Over gerechtelijke en bestuurlijke politie

De bovenzonale inzet van de recherche is logisch en wenselijk, maar het moet wel gebeuren op een transparante wijze en er moet ook een link zijn met het lokale niveau. Het laatste evolueert van fenomeen tot fenomeen. Alle korpschefs vinden de lokale verankering essentieel, maar sommigen wijzen erop dat zo iets wel durft te verwateren na een tijd. De lokale verankering wordt vaak gelinkt aan de wijkpolitie en vooral in kleinere korpsen is de druk groot om de wijkdienst ook in te zetten bij interventie en openbare ordehandhaving (onder andere om het minder gunstig financieel statuut te compenseren).

Tot slot wat het proces van schaalvergroting betreft, stippen de korpschefs aan dat het maar kan slagen als men *'bottom-up'* werkt en elke partnergemeente van bij het begin volwaardig bij de diverse stappen betreft (zie het luik aanbevelingen). Men moet vermijden dat 'de macht van het getal' gaat spelen en de kleinere partners het gevoel krijgen dat hun mening er niet toe doet. Dan dreigt men terecht te komen in een proces van verlies van betrokkenheid en op termijn een weigering om nog financieel bij te dragen (zoals hierboven beschreven werd). De korpschefs zijn overtuigd van de noodzaak van een lokale verankering van de politie al leggen ze andere accenten als het gaat om de invulling van het concept. Sommigen kijken in dit verband vooral of exclusief naar de wijkpolitie. Anderen voegen er de interventiewerking aan toe. Een aantal korpschefs houden vast aan het concept van de vaste politiestation, anderen geven de voorkeur aan meer flexibele antennes die volgens hen volstaan om de aanspreekbaarheid en de zichtbaarheid van de politie te waarborgen. Enkele korpschefs wijzen erop dat het verzekeren van de lokale verankering een louter organisatorische kwestie is. De zone Brussel-Noord bewijst al vele jaren met succes dat men zelfs een grootstedelijk korps wijkgebonden kan organiseren.

Over het politiecollege en de politieraad

Over de politiebeleidsorganen laten de korpschefs een ander geluid horen dan de burgemeesters. Hun houding ten overstaan van de politieraad is genuanceerder. Het hangt er van af hoe men de politieraad gebruikt. Volgens een aantal korpschefs kan de politieraad een goed forum zijn om het politiebeleid toe te lichten en te bespreken. Men merkt op dat burgemeesters meer in termen van macht denken, terwijl het voor de korpschefs gaat over de baas zijn in de eigen organisatie. Sommige korpschefs zijn geen voorstander om, bij een fusie, het systeem van de gewogen stemmen in de politieraad te hanteren. Ze vrezen dat het negatief inwerkt op de betrokkenheid van de kleinere gemeenten. Volgens een aantal korpschefs staat of valt veel met de betrokkenheid van alle burgemeesters. Daarom functioneren de politiecolleges zo goed en betekenen ze, ook voor de korpschefs, een meerwaarde. Hetzelfde geldt voor de zonale veiligheidsraad. De korpschefs vinden het essentieel dat alle burgemeesters betrokken worden bij de werking van de zonale veiligheidsraad. Dit orgaan is in meerdere zones onderbenut, maar moet in een concept van

schaalvergroting een belangrijke rol vervullen als beleidsinstrument en als borg voor de lokale verankering van het veiligheidsbeleid en van de werking van de lokale politie.

De korpschefs zijn weinig te spreken over de steun van de federale politie, zowel operationeel als niet-operationeel. Een aantal heeft concrete vragen inzake materiële ondersteuning zoals uitleesapparatuur voor mobiele telefoons. Er is nood aan meer raamakkoorden. Ook op het vlak van de niet-materiële steun zijn er tal van concrete vragen zoals juridische bijstand bij tuchtprocedures. De in-de-plaats-stelling van de gedeconcentreerde steun (PLIF) kan niet vroeg genoeg gebeuren. Het steunaanbod van de federale politie is nu teveel aanbodgericht en niet vraaggericht. Een schaalvergroting bij de lokale politie is een ideale gelegenheid om de verhouding federale politie en lokale politie, vastgelegd in onder andere de COL 2, te herzien. Daarnaast mag de synergetische werking met de federale politie zich niet beperken tot de steun en tot de gerechtelijke pijler, maar moeten ook de componenten spoorwegpolitie, wegpolitie en scheepvaartpolitie, onderdelen van de bestuurlijke pijler, in de oefening worden betrokken.

Over de Euregio Maas-Rijn

Tot slot wat het meenemen van het Euregio verhaal in de schaalvergrotingsoefening betreft, zijn de korpschefs van de zones waar de factor 'grens' (land of taal) speelt, net als hun burgemeesters, ervoor gewonnen om dit ook te doen. Ze verwijzen naar de gekende fenomenen in de Euregio Maas-Rijn: druggerelateerde criminaliteit en overlast, rondtrekkende dadergroepen en motorbendes.

5.2.4 DE DIRECT BETROKKEN ACTOREN: PROCUREUR DES KONINGS, DIRCO, DIRJUD, ARRONDISSEMENTSCOMMISSARIS

Het valt op dat de gerechtelijke gezagsoverheid, de partners van de federale politie en ook de vertegenwoordiger van de provincie, standpunten innemen die zeer gelijklopend zijn met deze van de burgemeesters en van de korpschefs.

De beide procureurs des Konings zijn een schaalvergroting zeer genegen. De idee om de lokale recherche gedeeltelijk bovenzonaal in te zetten, in synergie met andere lokale recherchediensten en met de FGP, vinden zij uitstekend en een mogelijke oplossing voor capaciteits- en technische competentieproblemen die zich stellen op het niveau van vooral kleine recherchediensten. Deze schaalvergroting van de lokale researchewerking laat tevens toe om bovenzonale criminaliteitsfenomenen aan te pakken waar ze zich binnen het arrondissement stellen. Evident zijn er grenzen aan de inzet van lokale recherche bij de aanpak van bovenzonale fenomenen. Het kan niet uitdraaien op een inzet van de lokale recherche om deficieten bij de federale politie op te vullen. De Limburgse politieschool kan een belangrijke bijdrage leveren bij het ontwikkelen van de nodige competenties inzake researchewerking én inzake de geïntegreerde werking bij schaalvergroting. In dit verband werd door een aantal respondenten opgemerkt dat in de lopende fusieprojecten de rol en inbreng van de federale politie wordt genegeerd. Dit valt te betreuren omdat het vaak haaks staat op de noodzakelijk geïntegreerde werking in het politielandschap.

De vertegenwoordigers van de federale politie zien heel wat opportuniteiten bij een schaalvergroting van de politiezones. Gekoppeld aan de schaalvergroting bij justitie en bij de federale politie, maakt een schaalvergroting bij de lokale politie hoe dan ook een vlottere afstemming mogelijk. Een aantal respondenten oppert dat bij een schaalvergroting de klemtoon moet liggen op de operationele

aspecten. Dit lukt gemakkelijker als men te maken heeft met homogene zones. De zonale veiligheidsraad wordt door deze actoren beschouwd als een belangrijk instrument in het proces van schaalvergroting. Ze beklemtonen dat de potentie van de zonale veiligheidsraad onvoldoende werd benut. De respondenten zijn het erover eens dat zowel de operationele als de niet-operationele steun van de federale politie niet is wat het zou moeten zijn. Hun mening over de rol van de provincie in het schaalvergrotingsproces spoort met de zienswijze van de burgemeesters en van de korpschefs. Tot slot vinden ook deze respondenten dat het Euregionaal perspectief dient meegenomen te worden in de schaalvergrotingsoefening. Wat Zuid-Limburg en Zuid-Oost-Limburg betreft, gaat het dan vooral over Luik. Het is ook hun vaststelling dat de samenwerking in de Euregio Maas-Rijn vooral steunt op persoonlijke contacten en te weinig structureel is.

5.2.5 DE VERTEGENWOORDIGERS VAN DE POLITIEVAKBONDEN (VSOA, NSPV, ACV, ACOD)

De politievakbonden wijzen op de realiteit van een zekere regorganisatiemoehheid bij het personeel. Het menselijk kapitaal is het belangrijkste in de politiewerking. De vertegenwoordigers van de politievakbonden staan niet *a priori* negatief ten aanzien van een schaalvergroting. Er wordt gewezen op de mogelijkheid om de operationele slagkracht te verhogen waardoor onder andere betere mogelijkheden kunnen gecreëerd worden om te specialiseren en het operationele prestatieniveau te verhogen. Er wordt verder gewezen op de opportuniteit om de werking van de Lokale Informatiekruispunten op te schalen en zo de ploegen op het terrein beter te kunnen aansturen. Ook ontstaan mogelijkheden om de implementatie van het ANPR verder te zetten en het gebruik van onbemande camera's uit te breiden. Een defusie van bepaalde politiezones zijn de meeste vertegenwoordigers niet genegen.

Dit betekent niet dat de gesprekspartners geen reserves hebben bij een schaalvergroting. Er is een sterke bezorgdheid omtrent de leiding en de organisatie van de politiekorpsen binnen een schaalvergrotingsverhaal. Zo moet vermeden worden een waterhoofd binnen de politieorganisatie te creëren waardoor weinig politiemensen daadwerkelijk op het terrein terecht komen en instaan voor de eerstelijns politie. Daarnaast wordt gewezen op het risico dat de leidinggevendende terreinkennis verliezen en dat men teveel zal worden belast met administratieve taken. Ook het middenkader binnen de politie wordt nu, volgens sommige vertegenwoordigers, al te vaak belast met administratieve taken waardoor de operationele steun in het gedrang komt. Voorts wordt erop gewezen dat leiderschaps- en managementkwaliteiten onontbeerlijk zijn voor de korpschefs en dat politieofficieren daadwerkelijk betrokken dienen te worden bij het politiebeleid. Bij een schaalvergroting opperen sommige vertegenwoordigers om een van hoger hand opgelegd organisatiemodel te implementeren waardoor een einde zou komen aan de wildgroei van organisatiemodellen. Een opgelegd model zou meer eenheid tussen de zones onderling genereren. Het beleid en de werkprocessen van de politiezones moeten hoe dan ook meer op elkaar afgestemd worden. Nu zijn de onderlinge verschillen te groot.

Een andere bezorgdheid is dat een schaalvergroting zal uitmonden in een besparingsoefening waardoor van een verhoging van de operationele slagkracht weinig sprake meer zal zijn.

De domeinen waarop zou kunnen worden bespaard zijn, volgens de vertegenwoordigers: de meldkamer, de bedrijfsvoering (ICT, aankoop en logistiek) en binnen de leidinggevende en staftaken.

Schaalvergroting mag ook niet leiden tot een verhoogde aanwezigheid in de grote gemeenten en een verminderde aanwezigheid in de kleinere gemeenten. De realiteit is nu dat de centrumsteden alle capaciteit inzake interventie en recherche wegzuigen. Men pleit dan ook heel expliciet voor een lokale verankering van de politie in de verschillende steden en gemeentes.

Daarnaast wijzen de gesprekspartners op een aantal randvoorwaarden waaraan best voldaan wordt indien een schaalvergroting kans op slagen wil hebben. Zo wensen de vertegenwoordigers dat er geïnvesteerd wordt in het welzijn van het personeel. Een schaalvergroting kan een opportuniteit bieden om werk te maken van de uitbouw van een interne dienst voor preventie die de principes van het dynamisch risicobeheersysteem opvolgt en implementeert. Een schaalvergroting dient met andere woorden rekening te houden met het sociale aspect van een dergelijke operatie. Ook mag de begeleiding van de personeelsleden niet uit het oog verloren worden. Een schaalvergroting roept bij de medewerkers niet enkel vragen op over de gevolgen voor werkgelegenheid (wat met het contractueel Calogpersoneel bijvoorbeeld?), de functie, de standplaats, de reisvergoeding, maar ook over de gevolgen op het privéleven (kinderopvang, verplaatsing). Om die redenen pleiten de vertegenwoordigers ervoor om de medewerkers actief te betrekken in de besluitvorming rond schaalvergroting, ze hierbij te begeleiden en optimaal te informeren.

Ook bestaat er een consensus dat een schaalvergroting minimaal zou moeten leiden tot een verankerde samenwerking die iedere vorm van vrijblijvendheid uitsluit. Uit de bevraging die het VSOA ter voorbereiding op de fusieplannen van bepaalde politiekorpsen in de provincie Limburg gedaan heeft bij haar achterban, bleek geen breed draagvlak te bestaan om de huidige situatie te behouden door het intensifiëren van de bestaande samenwerkingsverbanden (protocollen). Deze zouden immers te vrij ingevuld kunnen worden (Sleeuwaert & Dewil, 2013).

Concluderend kunnen we stellen dat een schaalvergroting voor de gesprekspartners een optie is als aangetoond wordt dat dit bijdraagt tot een betere dienstverlening, een betere organisatiestructuur met effectief leiderschap en wanneer garanties worden geboden aan het personeel inzake inspraak, werksituatie en welzijn op de werkvloer.

6. BESLUIT: DE LIMBURGSE POLITIEZONES ZIJN BEREID TOT SCHAALVERGROTING

Het doel van dit kortlopend onderzoek is het aftasten, bij de verantwoordelijken van de politiezones, de burgemeesters en de korpschefs, van hun bereidheid om in een proces van schaalvergroting te treden. Die bereidheid is essentieel omdat men zich in een toestand van vrijwilligheid bevindt. Zoals het bij de rondgang in de politiezones telkenmale werd beklemtoond: geen enkele politiezone kan tot schaalvergroting worden verplicht. Er worden van buiten uit zelfs geen ‘incentives’ ter beschikking gesteld van zij die tot schaalvergroting bereid zijn.

Even belangrijk om weten als de bereidheid tot, is het hebben van een duidelijk zicht op wat elke gesprekspartner/sleutelfiguur verstaat onder schaalvergroting. Het is eerder in dit rapport aangegeven: onder de vlag van schaalvergroting gaat veel meer schuil dan enkel en alleen de fusie van politiezones. Het kwam er dus op aan te achterhalen hoe de eerste verantwoordelijken voor het beleid in hun politiezone, de burgemeesters en de korpschefs, aankijken tegen het concept ‘schaalvergroting’: wat verstaan ze eronder, wat willen ze behouden en wat niet, met welke andere zones willen ze een proces van schaalvergroting en met welke niet?

Op al deze vragen en ook nog op een aantal andere, gerelateerde onderwerpen, kregen we van de burgemeesters een duidelijk en vrij eensluidend antwoord. De burgemeesters zijn, enkele uitzonderingen niet te na gesproken, geen vragende partij voor een fusie, zeker niet op korte termijn. Financiële overwegingen spelen daarbij een rol. De grote verschillen tussen de politiezones in de verhouding gemeentelijke dotatie/federale dotatie worden voor een fusie, voorlopig, als onoverkomelijk beschouwd. Hun **voorkeur gaat uit naar een gebonden, intensieve samenwerking** op alle onderdelen van de politiewerking en -organisatie waar zich opportuniteiten aandienen. Men kan voor deze constructie meerdere namen bedenken, maar conceptueel leunt het aan bij de politiezorgregio (zie 3.2). Op langere termijn sluiten de meeste burgemeesters een fusie niet uit, maar dan nadat de samenwerking resultaten heeft opgeleverd. In elk geval verwachten de burgemeesters, eensgezind, dat de schaalvergroting de **efficiëntie verhoogt, een betere dienstverlening en politiezorg oplevert en kostenbesparende effecten genereert**.

Daarnaast stellen ze ook een aantal voorwaarden. **De lokale verankering is voor elke burgemeester essentieel**. De nabijheidspolitie – waarmee vooral de wijkpolitie bedoeld wordt – moet minstens op hetzelfde niveau gehandhaafd blijven en, als het kan, versterkt worden. De aanrijtijden van de interventieploegen moeten redelijk zijn en een zichtbare aanwezigheid onder de vorm van een politiepost of -antenne (liefst geïntegreerd in de gemeentelijke diensten), wordt sterk op prijs gesteld. Daarnaast zijn de burgemeesters **voorstander om de lokale recherches bovenzonaal in te zetten** om, in synergie met de federale gerechtelijke politie, gemeenschappelijke criminaliteitsfenomenen aan te pakken.

De politiebeleidsorganen worden gemengd onthaald: overwegend negatief voor de politieraad, eenduidig positief voor het politiecollege en met verwachtingen voor de zonale veiligheidsraad.

De burgemeesters uit de grensregio's (lands- en taalgrens) willen dat het **Euregionaal perspectief wordt meegenomen** in de schaalvergrotingsoefening.

Men verwacht van de **provincie** een faciliterende, ‘motiverende’, ondersteunende, coördinerende, maar **geen sturende rol** in het schaalvergrotingsproces.

De burgemeesters hebben een belangrijke stem in de keuze van de partnerzone met wie ze in schaalvergroting wensen te gaan. Veel burgemeesters kiezen voor partnerzones die, morfologisch gezien, homogeen zijn. We stellen aansluitend dertien scenario's voor die allen een draagvlak hebben. Er zijn natuurlijk nog meer combinaties mogelijk. Het zal aan de politiek zijn om keuzes te maken.

De korpschefs staan **zeer positief ten aanzien van schaalvergroting**, maar zijn nogal **verdeeld over de vorm**. Een groep van korpschefs is uitgesproken voorstander van een, geografisch verregaande, fusie. Een andere groep kiest voor een gebonden en intensieve samenwerking op de domeinen waar zich opportuniteiten aandienen. Wat de andere aandachtspunten betreft, valt het op dat de korpschefs vanuit een politieorganisatorisch perspectief naar de premissen van de burgemeesters kijken. Ze begrijpen echter perfect de gevoeligheden en weten dat ze er rekening mee moeten houden.

De bevraging van de direct betrokkenen, met name de gerechtelijke gezagsoverheden (de procureurs des Konings), de vertegenwoordigers van de federale politie (de directeurs-coördinator en de gerechtelijke directeurs) en de arrondissementscommissaris, leert dat ook deze actoren **vragende partij zijn voor een schaalvergroting** en tal van opportuniteiten zien. De **politievakbonden staan eveneens positief ten aanzien van schaalvergroting**. Zij leggen de nadruk op de betrokkenheid van het personeel dat recht heeft op een open, transparante communicatie.

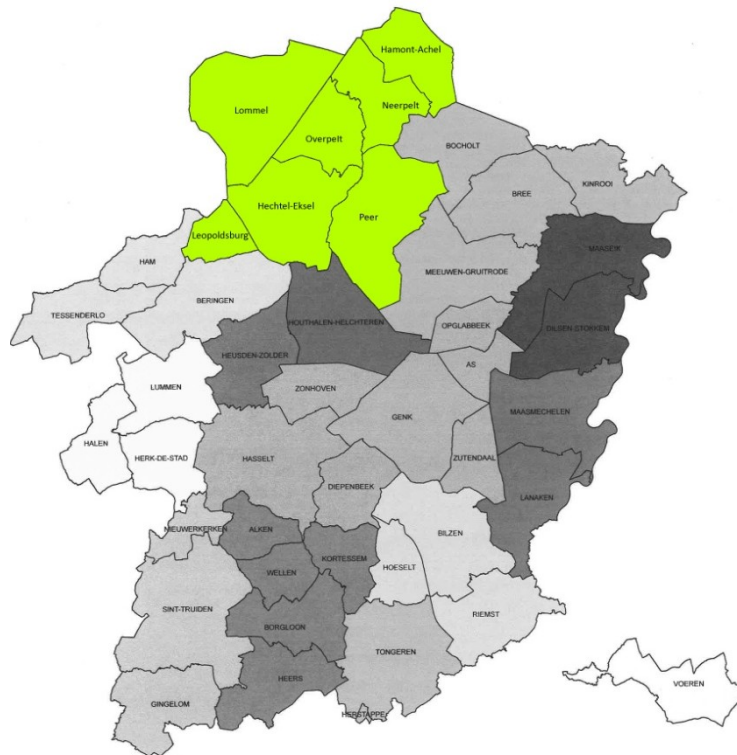
Tot slot zijn er uitgangspunten die tijdens de gesprekken steeds naar voren kwamen en ook heel vaak terugkeren in de literatuur over schaalvergroting. Schaalvergroting is altijd **maatwerk**. Men moet rekening houden met heel wat elementen en factoren en elke politiezone bevindt zich in een verschillende situatie, niet in het minst op financieel vlak. Het draait finaal uit op een evenwichtsoefening, een zoektocht naar de juiste verhoudingen en een poging tot verzoening van soms uiteenlopende belangen.

De politiehervorming is op lokaal vlak geslaagd door de uitdrukkelijke keuze voor een **bottom-up-benadering**. Dat moet zeker aangehouden worden in de schaalvergrotingsoefening en niet alleen omdat veel staat of valt met vrijwilligheid. Het politie- en veiligheidsbeleid is verankerd op lokaal niveau en van daaruit moet men bouwen. Daarom, en ook om het gebonden karakter van de intensieve samenwerkingsverbanden te borgen, stellen we voor dat elke gemeente de veiligheidsprioriteiten aangeeft en duidelijk maakt wat men inzake politiezorg verwacht. Vervolgens wordt dit samen gebracht en tot een coherent geheel gesmeed in de zonale veiligheidsraad, in aanwezigheid van alle burgemeesters. Het voordeel van de zonale veiligheidsraad is dat alle relevante actoren en partners er deel van uitmaken. Indien de gesprekken met de partnerzones over de domeinen en de modaliteiten van samenwerking zijn afgerond, kunnen de samenwerkingsverbanden ter goedkeuring worden voorgelegd aan het politiecollege en aan de zonale politieraad, waarna ze worden goedgekeurd in de zonale veiligheidsraad. Vervolgens worden ze als annex opgenomen in het zonaal veiligheidsplan. Het voordeel van dit document is dat het de handtekening draagt van alle actoren en gezagsoverheden, de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie inbegrepen. Daardoor zijn ook de engagementen van de federale politie in de schaalvergroting afgedekt.

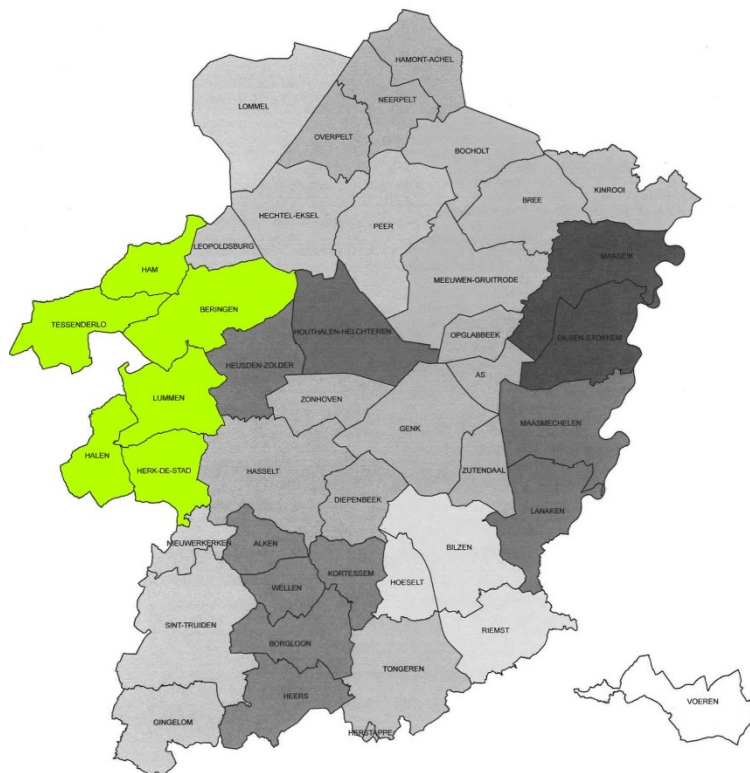
Er moeten nog heel wat keuzes worden gemaakt en gesprekken gevoerd, maar het draagvlak is er en dan is er veel mogelijk.

GEOGRAFISCH: EEN WAAIER VAN MOGELIJKE OPTIES

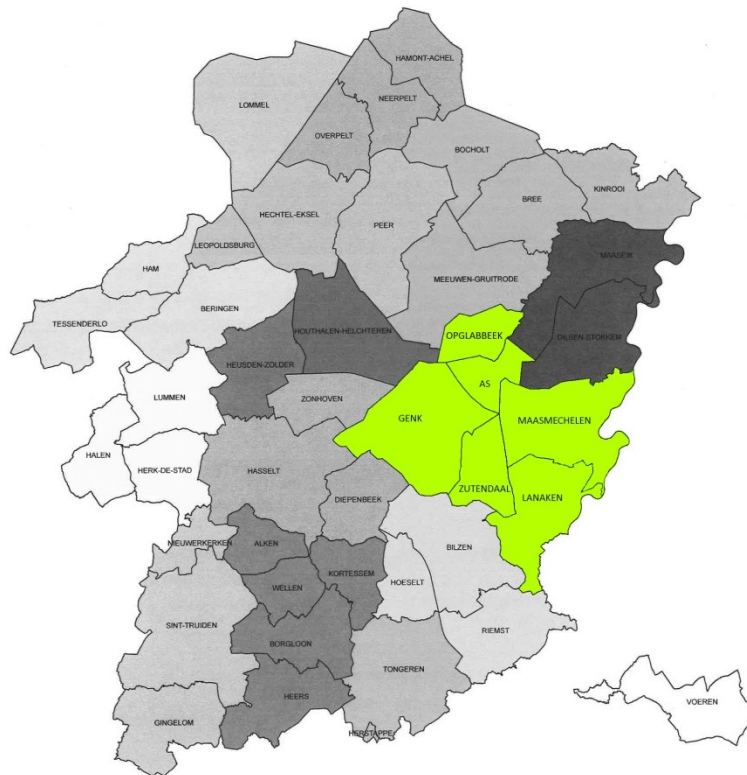
1. PZ HANO + PZ KEMPENLAND + PZ LOMMEL

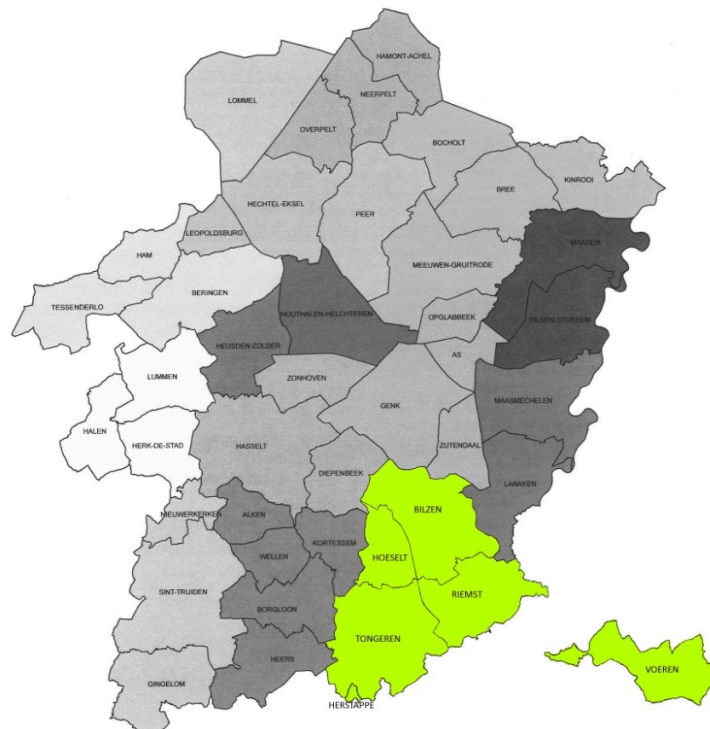
2. PZ BERINGEN/HAM/TESSENDERLO + PZ WEST-LIMBURG

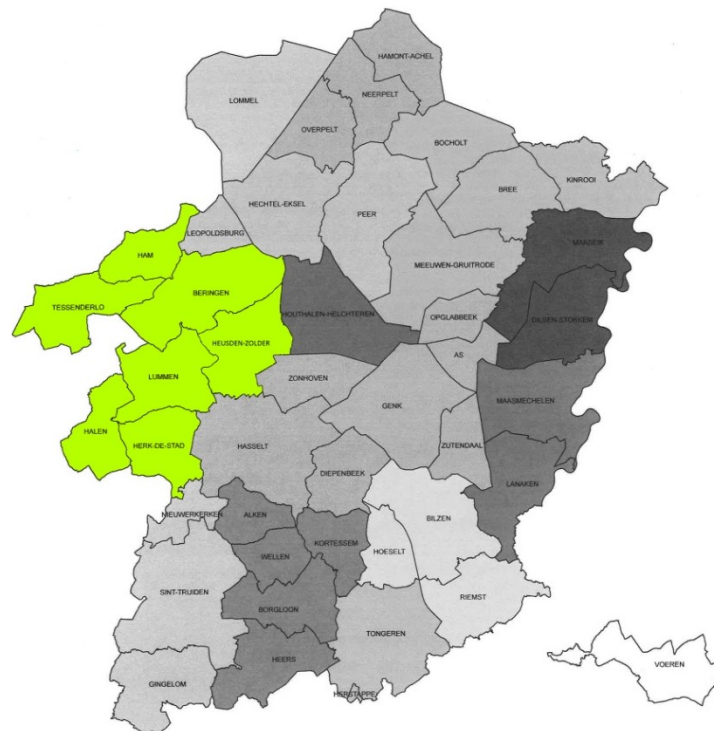
3. PZ GAOZ + PZ LANAKEN/MAASMECHELEN

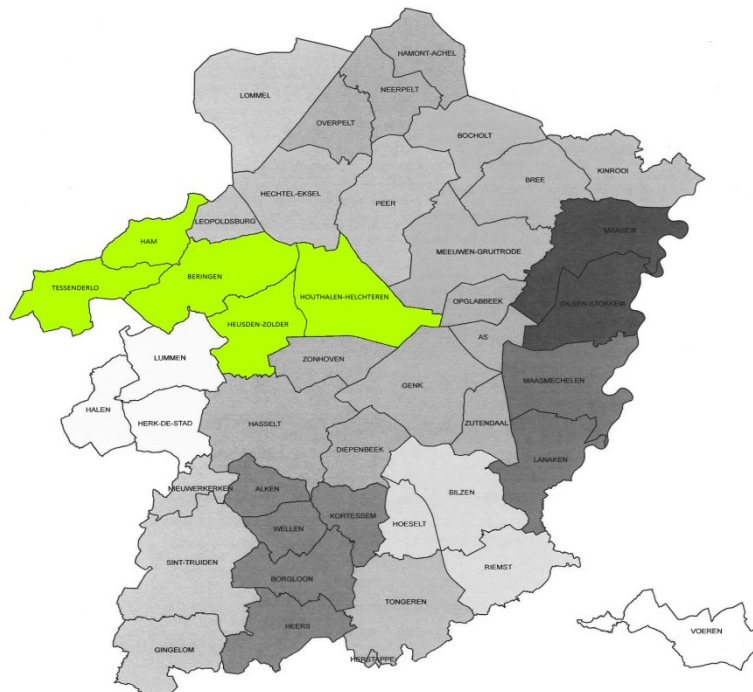
4. BILZEN/HOESELT/RIEMST + PZ TONGEREN/HERSTAPPE + PZ VOEREN

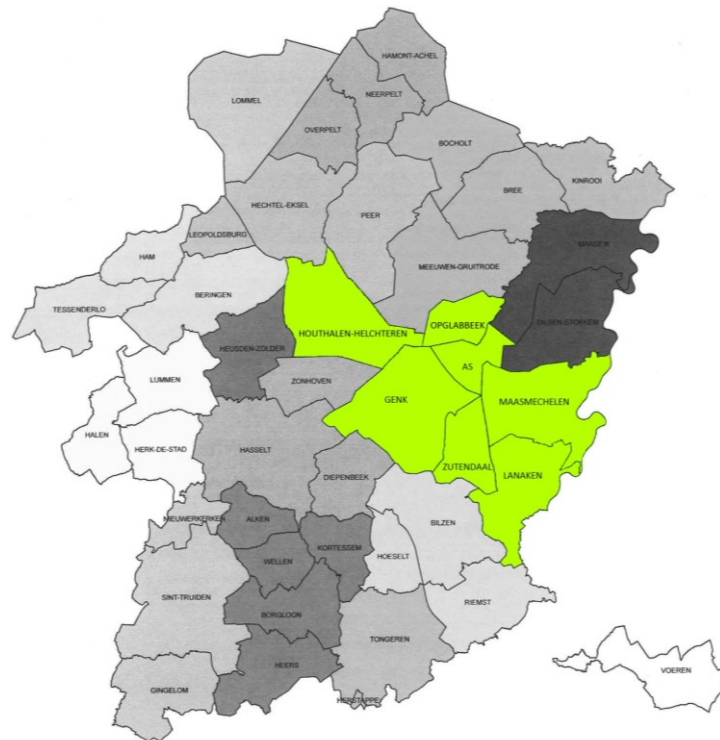
5. BERINGEN/HAM/TESSENDERLO + PZ WEST-LIMBURG + PZ HEUSDEN-ZOLDER

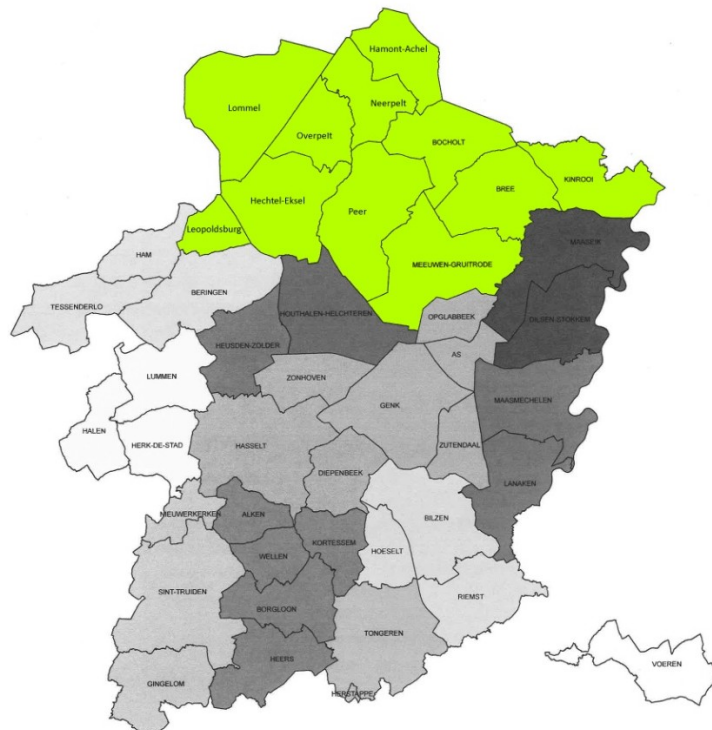
6. PZ BERINGEN/HAM/TESSENDERLO + PZ HEUSDEN-ZOLDER + PZ HOUTHALEN-HELCHTEREN

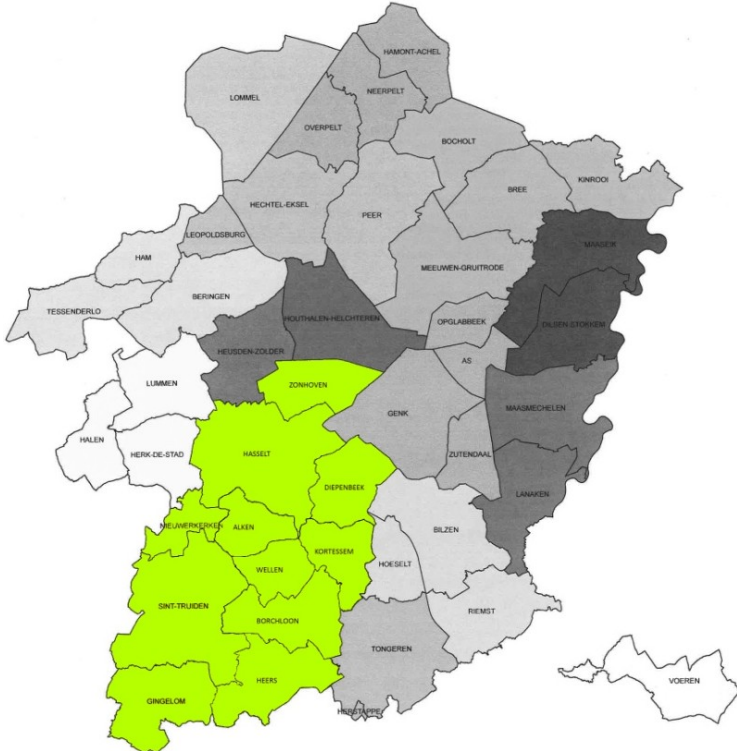
7. PZ GAOZ + PZ LANAKEN/MAASMECHELEN + PZ HOUTHALEN-HELCHTEREN

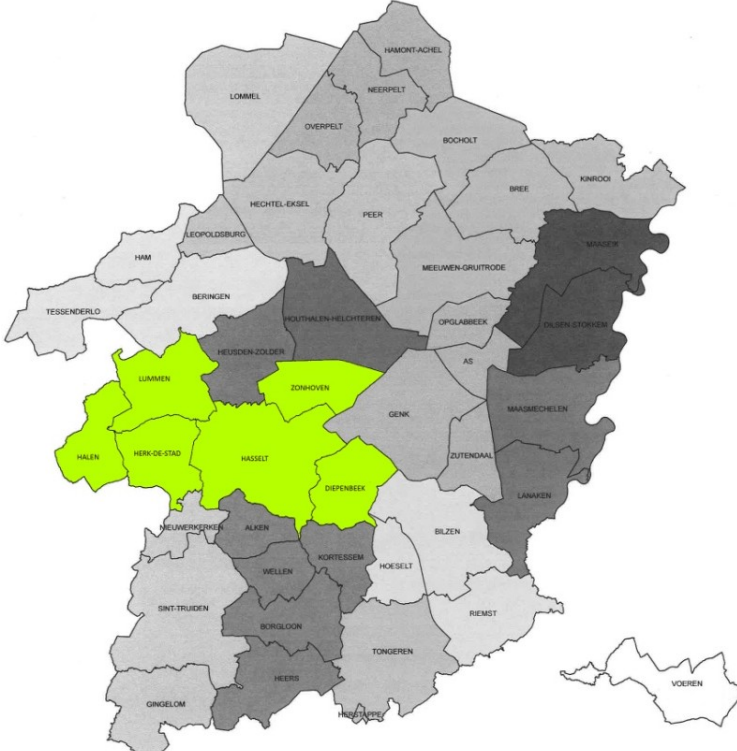
8. PZ HANO + PZ KEMPENLAND + PZ LOMMEL + PZ NOORDOOST-LIMBURG

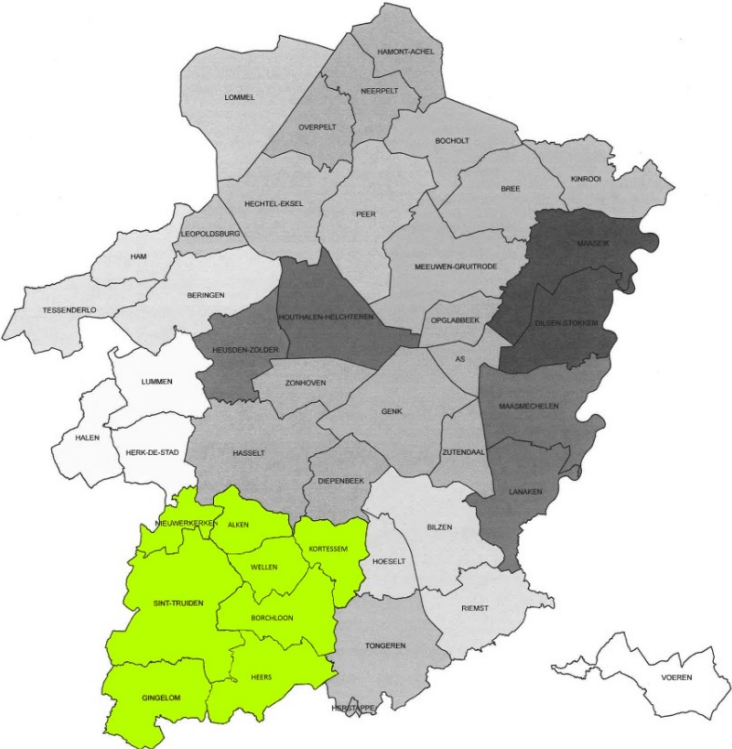
11. PZ HAZODI + PZ SINT-TRUIDEN/GINGELOM/NIEUWERKERKEN + PZ KANTON BORGLOON

12. PZ HAZODI + PZ WEST-LIMBURG

13. PZ SINT-TRUIDEN/GINGELOM/NIEUWERKERKEN + PZ KANTON BORGLOON

BIBLIOGRAFIE

- Belfius. (2013). *“Financiële uitdagingen voor de gemeentelijke bestuursperiode 2013-2018”*. Brussel: Belfius.
- Boon, K., De Witte, L., & Cornelis, M. (2012). Slagkracht en schaalvoordelen versus lokale verankering? . *Orde van de dag*, 57, 73-83.
- Bowen, G. A. (2008). Naturalistic inquiry and the saturation concept: a research note. *Qualitative Research*, 8(1), 137-152.
- Bruggeman, W. (2010). Politie en vertrouwen. *Orde van de dag*, 52, 31-38.
- Bruggeman, W., Ponsaers, P., De Kimpe, S., & Bisschop, L. (2012). Inleiding: wat met de politieschaal en het politiebesteding anno 2012 in ons land? . *Orde van de dag*, 57, 2-4.
- BVV. (2013). 251 brandweerkorpsen gaan op in 35 brandweerzones. Geraadpleegd op 9 september 2013, van <http://www.brandweervlaanderen.be/Home/Nieuws.aspx?id=638>
- Commissie ter begeleiding van de politiehervorming op lokaal niveau. (2003). Brussel: Diensten van de Eerste Minister.
- De Bolle, C. (2013). *Optimalisatie federale politie*. Brussel: Rapport in opdracht van de Minister van Binnenlandse Zaken Joëlle Milquet. 18 januari 2013.
- De Kimpe, S. (2000). Kleine kinderen, kleine problemen; grote kinderen, grote problemen? Over de zonevorming in het nieuwe politiebesteding. *De Gemeente*, 75(524), 45-54.
- De Ruyver, B. (2013). Schaalgrootte: een verhaal van evenwichten, verantwoordelijkheden en keuzes. In E. Devroe, P. Ponsaers, M. Easton, L. Cachet & G. Meershoek (Eds.), *Schaalveranderingen* (pp. 213-230). Antwerpen/Apeldoorn: Maklu, Cahiers Politiestudies Jaargang 2013/1, nr. 26.
- De Schepper, T., & Van Heddeghem, K. (2010). Vlaamse gemeenten betalen gemiddeld 126 euro per inwoner aan de politiezone. Geraadpleegd op 16 september 2013, van [http://www.vvsg.be/veiligheid/lokalepolitie/financiering/Documents/Lokaal201104%20\(Vlaamse%20gemeenten%20betalen%20gemiddeld%20126%20euro%20per%20inwoner%20aan%20de%20politiezone\).pdf](http://www.vvsg.be/veiligheid/lokalepolitie/financiering/Documents/Lokaal201104%20(Vlaamse%20gemeenten%20betalen%20gemiddeld%20126%20euro%20per%20inwoner%20aan%20de%20politiezone).pdf)
- De Schepper, T., & Van Heddeghem, K. (2012). Invloedsfeer van de politionele schaaldiscussie op de gemeentelijke bevoegdheden inzake beheer, beleid en gezag van het zonale veiligheidsbeeld. *Orde van de dag*, 57, 62-72.
- Dejaegher, W. (2013). Naar een schaalvergroting van de politiezones? . In E. Devroe, P. Ponsaers, M. Easton, L. Cachet & G. Meershoek (Eds.), *Schaalveranderingen* (pp. 231-240). Antwerpen/Apeldoorn: Maklu, Cahiers Politiestudies Jaargang 2013/1, nr. 26.
- Depla, T. (2013). Zones GAOZ en Houthalen-Helchteren bereiden fusie voor. 17 juni 2013. Geraadpleegd op 16 september 2013, van <http://www.polinfo.be/NewsView.aspx?contentdomains=POLINFO&id=VS300129818>
- Dessoy, A. (2010). De financiën van de politiezones. *Het Politiejournaal*, 17-21.
- Devroe, E., Ponsaers, P., Easton, M., Cachet, L., & Meershoek, G. (Eds.). (2013). *Schaalveranderingen* Antwerpen/Apeldoorn: Maklu, Cahiers Politiestudies Jaargang 2013/1, nr. 26.
- Di Rupo, E. (2011). Ontwerpverklaring over het algemeen beleid Brussel, 1 december 2011.
- Donckier, E. (2013, 27 juni). Politie versterken. *Het belang van Limburg*,
- Federale Politieraad. (2009). *Evaluatie 10 jaar politiehervorming*. Brussel: Federale Politieraad.
- Fijnaut, C., & De Ruyver, B. (2008). *Voor een gezamenlijke beheersing van de drugsgerelateerde criminaliteit in de Euregio Maas-Rijn*. Maastricht: Euregio Maas-Rijn.

Francis, J. J., Johnston, M., Robertson, C., Glidewell, L., Entwistle, V., Eccles, M. P., et al. (2009). What is an adequate sample size? Operationalising data saturation for theory-based interview studies. *Psychology & Health*, 25(10), 1229-1245.

GAOZ. (2013). Fusietraject. 26 juni 2013. Geraadpleegd op 12 september 2013, van <http://www.lokalepolitie.be/5384/home/2772-fusietraject.html>

Hamaekers, B., & Grootaers, A. (2010). *Project schaalvergroting*: PZ Beringen/Ham/tessenderlo, PZ West-Limburg, Versie 8 oktober 2010.

Linck, R. (2012). Schaalvergroting een bewuste keuze? *Het vakblad recht, bestuur en organisatie van hulpdiensten (RBOH)*, juni(2), 63-67.

Mulleners, F. (2012). Het verhaal van een te verwachten dood. *Orde van de dag*, 57, 43-51.

NSPV. (2013). Verslag van het overleg met Provinciegouverneur Reynders van Limburg. Geraadpleegd op 7 september 2013, van http://www.snps.be/sites/default/files/public/provinciegouverneur_limburg.pdf

Opdenakker, R. (2006). Advantages and Disadvantages of Four Interview Techniques in Qualitative Research. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 7(4), Art. 11.

Pauwels, L., Verhage, A., & Noppe, J. (2012). Schaal, bestel en capaciteit: te groot of te klein, te veel of te weinig? *Orde van de dag*, 57, 32-43.

PBVM. (2010a, 24 november). Fusie politiezones staat ter discussie. *Het Belang van Limburg*. Geraadpleegd op 16 september 2013, van <http://www.nieuwsblad.be/article/detail.aspx?articleid=9T32N9IE>

PBVM. (2010b). Voorlopig geen fusie van politiezones in West-Limburg. *Het Nieuwsblad*. Geraadpleegd op 16 september 2013, van <http://www.nieuwsblad.be/article/detail.aspx?articleid=PI33S274>

Pirard, P. (2013). *Politiezone Centrum-Zuidwest Limburg algemene beleidsnota. Schaalvergroting, een noodzaak voor een effectieve en efficiënte politiezorg en dienstverlening*. Hasselt: Politiezone HAZODI, 29 april 2013.

Pleysier, S. (2007). De modetermen voorbij. Reflecties over een lokaal integraal veiligheidsbeleid. *Politiejournaal*, 9, 15-22.

Pleysier, S., Pauwels, L., & Van Damme, A. (2010). Vertrouwen als toetssteen van de democratie? *Orde van de dag*, 52, 3-5.

Ponsaers, P. (2001). De plaats van lokale veiligheidsplannen in een community policing model. In J. Casselman, J. Goethals, F. Goossens, F. Hutsebaut, G. Vervaeke & L. Walgraeve (Eds.), *Veiligheid. Een illusie? Theorie, onderzoek en praktijk* (pp. 103-118). Brussel: Politeia.

Ponsaers, P., Bruggeman, W., Bisschop, L., & De Kimpe, S. (2012a). Bestellen en schalen. *Orde van de dag*, 57, 5-10.

Ponsaers, P., Bruggeman, W., Bisschop, L., & De Kimpe, S. (Eds.). (2012b). *Over schalen en bestellen*. Mechelen: Kluwer, Orde van de dag nr. 57.

Prins, R., Cachet, L., Ponsaers, P., & Hughes, G. (2012). Fragmentatie en samenhang in de aanpak van veiligheid. Een vergelijking tussen Nederland, België en Engeland. *Orde van de dag*, 57, 11-30.

Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2006). *Methoden en technieken van onderzoek*. Amsterdam: Pearson Education Benelux.

Schepers, J. (2012). *Fusie van de politiezone Lanaken en politiezone Maasmechelen*. Presentatie op de VVSG Trefdag, 29 maart 2012.

Sleeuwaert, D., & Dewil, J. (2013). *Visietekst. Informeel gesprek op verzoek van prof. Brice De Ruyver d.d. 21/08/2013*: VSOA Politie Limburg.

Stuurgroep. (2013). *Samen naar één veilige zone. Schaalvergroting, een noodzaak voor een betaalbare, gerichte politiezorg met een gespecialiseerde dienstverlening*. Hasselt: Politiezone HAZODI/Sint-Truiden-Gingelom-Nieuwekerken/Kanton Borgloon, 2 augustus 2013.

Van Heddeghem, K., Dormaels, A., De Schepper, T., & Callens, H. (2008). *10 jaar politiehervorming*. Brussel: Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten.

Vankrunkelsven, P. (2005). Schaalgrootte en de verzuchtingen van een burgemeester. In A. Collier, S. De Kimpe, E. Hendrickx, M. Snels & P. Van Parys (Eds.), *Schaalgroote van de lokale politie: betalen we ons 'blauw' aan COP* (pp. 97-104). Brussel: Politeia.

Vanleeuw, M. (2013). *Verslag studieavond Open VLD Limburg*. Hasselt: Open VLD, 1 juli 2013.

Vervotte, I. (2006). Ontwerp van decreet tot wijzigen van het decreet van 23 mei 2003 betreffende de indeling in zorgregio's en betreffende de samenwerking en programmatie van gezondheidsvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen. Memorie van toelichting. Brussel: Vlaamse Regering, Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Vlaamse Gezondheidsraad. (2003). *Advies van de Vlaamse Gezondheidsraad. Ontwerp van decreet betreffende de indeling in zorgregio's en betreffende de samenwerking en programmatie van gezondheidsvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen*. Brussel: Vlaamse Gezondheidsraad, VGR.2003/04.

Vlaamse Regering. (2010). *Groenboek Interne Staatshervorming*. Brussel: Vlaams Ministerie van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, juli 2010.